

MAGISTERUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2015:11
ISSN 1654-0247

Attityder till deckargenren på fem svenska folkbibliotek

En kvalitativ intervjustudie

MARIA HÖGLUND

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

© **Maria Höglund**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande

Svensk titel: Attityder till deckargenren på fem svenska folkbibliotek. En kvalitativ intervjustudie.

Engelsk titel: Attitudes towards crime fiction/murder mystery genre on five Swedish Libraries. A qualitative interview study.

Författare: Maria Höglund

Färdigställt: 2015

Abstract: This master's thesis falls under the topic of sociology in literature. The purpose is to examine what kind of attitudes that a few Swedish librarians may have to the crime fiction/murder mystery genre. The aim of this paper is also to find out if those attitudes have changed through during their working time, and if so, how they have changed. This paper is going to raise the following issues; What attitudes do librarians have to the detective genre and how has these attitudes possibly changed through the years? What does the librarian consider regarding the names that the crime fiction may have? What is the librarian's attitude to the detective genre trends and popularity, and has this changed from a backward-looking perspective?
The theory of thesis is based Jofrid Karner Smidts theory about the characteristics of the librarian's literary taste and the role of the librarian as a mediator of literature. The main method used in this thesis is qualitative interviews. In total, six librarians from five different public access libraries have been interviewed, with questions based on the devised thesis problem. All of the librarians who were interviewed had a positive attitude to the crime fiction/murder mystery genre in question. All the libraries had a special crime fiction shelf to promote the genre. The trends of the crime fiction genre are tilted towards female writers, with a growing trend in descriptive violence.

Nyckelord: Deckare, populärlitteratur, kvalitativa intervjuer, bibliotekarier, attityder, litteraturförmedling

Innehållsförteckning

1. Inledning	s.5
1.1 Syfte och frågeställningar	s.7
1.2 Avgränsningar	s.7
1.3 Definitioner och begrepp	s.7
2. Bakgrund.....	s.8
2.1 Bakgrund till deckargenren	s.8
3. Tidigare forskning och annan litteratur	s.13
3.1 Deckargenren och annan deckarlitteratur	s.13
3.2 Inställningar till deckargenren	s.14
3.3 Inställningar till skönlitteraturen	s.16
4. Teoretiska perspektiv	s.18
4.1 Teori	s.18
4.2 Jofrid Karner Smidt	s.19
5. Metod	s.23
5.1 Kvalitativa intervjuer	s.23
5.2 Intervjuernas tillvägagångssätt	s.24
5.3 Urval av bibliotek och informanter	s.24
6. Resultat.....	s.26
6.1 Bibliotek A.....	s.27
6.1.1 Attityder och erfarenheter	s.27
6.1.2 Attityder och tillvägagångssätt	s.28
6.1.3 Förmedling	s.29
6.1.4 Efterfrågan	s.29
6.2 Bibliotek B.....	s.30
6.2.1 Attityder och erfarenheter	s.30
6.2.2 Attityder och tillvägagångssätt	s.31
6.2.3 Förmedling	s.32
6.2.4 Efterfrågan	s.32
6.3 Bibliotek C.....	s.33
6.3.1 Attityder och erfarenheter	s.33

6.3.2 Attityder och tillvägagångssätt	s.34
6.3.3 Förmedling	s.35
6.3.4 Efterfrågan	s.35
6.4 Bibliotek D	s.36
6.4.1 Attityder och erfarenheter	s.36
6.4.2 Attityder och tillvägagångssätt	s.37
6.4.3 Förmedling	s.38
6.4.4 Efterfrågan	s.39
6.5 Bibliotek E	s.39
6.5.1 Attityder och erfarenheter	s.40
6.5.2 Attityder och tillvägagångssätt	s.41
6.5.3 Förmedling	s.42
6.5.4 Efterfrågan	s.42
6.6 Sammanfattning av intervjuerna	s.43
7. Analys	s.45
7.1 Vilka attityder har ett antal bibliotekarier till deckargenren och hur har dessa attityder eventuellt förändrats genom åren?	s.45
7.2 Vad anser ett antal bibliotekarier angående de benämningar som en deckare kan ha?	s.48
7.3 Hur uppfattar ett antal bibliotekarier att attityderna till deckargenrens trender och popularitet har förändrats genom åren?	50
8. Diskussion	s.54
9. Slutsatser	s.57
10. Sammanfattning	s.58
Käll- och litteraturförteckning.....	60
Bilagor	64
Intervjumanual.....	64
Deckarens subgenrer enligt Per Olaisen	66

1. Inledning

Litteraturförmedling är ett centralt begrepp inom biblioteksyrket.¹ En första hypotes av litteraturförmedling som Tveit och Oterholm nämner är att den inte är tydligt definierad i praktiken. En andra hypotes är att utvecklingen i bibliotekens litteraturförmedling tidigare har kommit från, och anpassats till, bildning och information och att den nu har blivit mer anpassad till upplevelse, erfarenhet och underhållning.² Förmedling av litteraturen som sådan kan omfattas av betydelsen att distribuera litteraturen, att vara ett mellanled mellan litteraturen och läsaren, att aktivt skapa situationer, miljöer, samt göra så att litteraturen blir mer synlig.³ Vid bibliotekarieutbildningen på Högskolan i Oslo förklaras litteraturförmedling bl.a. som något som är tillgängliggörande på olika nivåer och som ska hjälpa folk att tränga in i texten samt att ge en upplevelse och kännedom om texterna. Förmedling är även något som skapar intresse för själva litteraturen.⁴

När det gäller litteraturens begrepp i nutid har det blivit ett problematiskt begrepp att använda i förmedlingssammanhang och det har gjort att kvalitet blivit svårare för bibliotekarierna att definiera. I början av 1900-talet fanns det från statens sida utarbetade listor över vilka böcker som skulle finnas på folkbiblioteken. Vad som omfattade denna så kallade kvalitetslitteratur var från början inte så utmanande när det gällde att skilja mellan de två kretsloppen, det populära och det finkulturella kretsloppet. Kvalitetsdefinitionen började samtidigt bli problematisk och inte längre så fullständig på 1970-talet.⁵ De sista årtiondena har andra värderings- och kvalitetsdefinitioner blivit viktigare, både i bokväg och förmedling av den rena litteraturen. Kvalitet har i nutid inte heller längre ett fast format, men den har kommit till att stå i relation till olika smakkulturer.⁶ Ser man på vad som ligger till grund för värderingar av bibliotekets profil finner man tre områden: 1. att förmedling knyter till frågor i referens- och vägledarsituationer, 2. bibliotekets evenemang och 3. förhållandet mellan vad som anses vara hög- och låglitteratur samt vem som är målgruppen för förmedling, utvecklingen samt även påverkan när det gäller värderingen av bibliotekets profil. När bildningsaspekten poängteras högt, har detta sammanhang med målgruppen skolelever fått en stor och viktig roll. När det gäller förmedling i referenssituationer drar biblioteket mot bildning och kultur.⁷

Populärlitteratur⁸ och deckargenren är i det stora hela de litteraturformer som flitigast förekommer på olika topplistor samt på bibliotek som i media.

¹ Tveit Kristine Åse och Knut Oterholm, ”Versier i bevegelse. Litteraturformidling, biblioteksprofesjonen og utdanning” i Dansk Biblioteksforskning årg. 6 nr 1 2010, s. 5

² Tveit och Oterholm 2010, s. 5

³ Tveit och Oterholm 2010, s. 7

⁴ Tveit och Oterholm 2010, s. 7

⁵ Tveit och Oterholm 2010, s. 9

⁶ Tveit och Oterholm 2010, s. 9

⁷ Tveit och Oterholm 2010, s. 11f

⁸ Jag kommer inte att gå in på djupet då det gäller populärlitteratur, inte förklara något om vad det är. Här nämns det bara i förbifarten i och med att deckargenren är en gren av just populärlitteratur. Anledningen till att det inte tas upp något om populärlitteratur är att studien skulle bli för stor då och det är deckargenren som det är fokus på.

Deckargenren nämns ofta inom populärlitteraturen och är därmed något som väcker tankar kring hög- och låglitteratur.⁹

Utifrån litteraturförmedlingens centrala begrepp har deckargenren inte alltid ansetts "fint" nog att läsas, dvs. att deckargenrens status är lägre än för annan typ av litteratur, t.ex. biografier. Detta fick mig att undra hur bibliotekarier i sin yrkesroll ser på deckargenren, om deras syn på genren har färgats av deras personliga attityder till deckargenren eller om de använder sig av sina objektiva kunskaper när det gäller att förmedla deckargenren till låntagaren. Denna fundering av attityder är basen för mitt uppsatsämnes syftesdefinition. Jag valde detta ämne för min uppsats eftersom jag flera gånger hört och läst i olika tidningar och tidskrifter om att deckargenren upplevs som dålig litteratur, inte får så mycket utrymme och ibland har mindre värdering när den jämförs med andra genrer, som t.ex. biografier. Denna kritiska synpunkt mot deckarlitteraturen kan återfinnas inom själva författaryrket. Ett exempel är Leif G W Persson som kritiserar Camilla Läckberg för att skriva sina böcker som något som liknar noveller ur "Min häst".¹⁰ Utifrån detta fann jag mitt uppsatsämne och vilket ökade mitt intresse att ta reda på vilken syn som ett antal bibliotekarier kan ha till deckargenren och hur de ställer sig till förmedling av deckargenren.

Inom ämnet Biblioteks- och informationsvetenskap studeras bl.a. litteratursociologi. Enligt Lars Furuland, professor emeritus i litteraturvetenskap med inriktning på litteratursociologi, så kännetecknas litteratursociologin av samspelet mellan litteraturen och samhället. Inom denna litteratursociologiska inriktning studeras bl.a. det materialistiska filosofin som undersöker hur litteraturen påverkas av olika typer av yttre villkor.¹¹ Inom denna litteratursociologiska inriktning kan man urskilja tre olika delområden. Dessa tre delområden återfinns beskrivna i Johan Svedjedals *Litteratursociologi- Texter om litteratur och samhälle*.

I *Samhället i litteraturen*, återfinns det första delområdet som fokuserar på hur själva samhället skildras i skönlitteraturen. Det andra området tas upp i *Litteraturen i samhället*. Här ligger tonvikten på skönlitteraturens roll som t.ex. opinionsbildare, politisk kraft och förmedlare av idéer. I det tredje och sista området, *Litteratursamhället*, studeras litteraturens yttre villkor, exempelvis bokmarknadens utveckling, författarens försörjning, förlags- och bibliotekshistoria, etc.¹² Denna

⁹ Detta begrepp "Hög- och låg litteratur" är hämtade från Persson, Kampen om högt och lågt. I detta fall syftar på deckaren som genre som inte anses "fin" nog att läsas.

¹⁰ Så hämnades Läckberg på GW. Gav en prenumeration på Min Häst ;
<http://www.kristianstadsbladet.se/K2/article1037684> [Hämtat 2012-01-17]

Mina författarkollegor har en dålig kvinnoyn;
<http://www.expressen.se/debatt/1.795147/minaforfattarkollegor-har-en-dalig-kvinnoyn> [Hämtat 2012-01-17]

Grälet om Camilla Läckberg; <http://www.expressen.se/noje/1.783620/gralet-om-lackberg> [Hämtat 2012-01-17]

Hänet mot deckardrottningen; <http://www.expressen.se/noje/1.782590/hanet-mot-deckar-drottningen> [Hämtat 2012-01-17]

¹¹ Furuland, Lars & Svedjedal, Johan (red.) 1997. Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle. s. 7

¹² Svedjedal, Johan (1997) "Det litteratursociologiska perspektivet. Om en forskningstradition och dess grundantaganden" ingår i *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. red. Furuland, L & Svedjedal, J, s. 72f

magisteruppsats är kopplad till det tredje delområdet som tas upp i *Litteratursamhället*; denna studie kopplas samman till både bokmarknadens utveckling och olika bibliotekariers attityder kring deckargenren.

1.1 Syfte och frågeställningar

Studiens övergripande syfte är att undersöka vilka attityder som ett specifikt urval av bibliotekarier har till deckargenren. Jag vill också ta reda på om, och isåfall hur dessa attityder har förändrats under deras yrkesverksamma tid. En del av syftet kommer också försöka behandla hur de specifikt utvalda bibliotekarierna förhåller sig till alla de benämningar som deckargenren kan ha.

Frågeställningarna som denna magisteruppsats ställer sig är:

- Vilka inställningar har ett antal bibliotekarier till deckargenren och hur har dessa attityder eventuellt förändrats genom åren?
- Vad anser ett antal bibliotekarier angående de benämningar som deckargenren kan ha?
- Hur uppfattar ett antal bibliotekarier att attityderna till deckargenrens trender och popularitet har förändrats utifrån ett tillbakablickande perspektiv?

1.2 Avgränsning

Den avgränsning som jag har valt att göra är att inte gå in på djupet då det gäller deckarens subgenrer, utan mitt fokus kommer ligga på bibliotekariernas attityder till deckargenren och deckarens olika benämningar. Denna avgränsning har jag gjort för att min uppsats skulle bli för stor om jag även tog upp deckargenrens subgenrer och uppsatsen skulle även tappa sitt huvudsyfte med att ta reda på vad ett specifikt urval av bibliotekarier har för attityder till deckargenren. Då subgenrer till deckargenren i övrigt förekommer i uppsatsen så återspeglas detta i bakgrundskapitlet och i den bilaga som presenterar en översikt av deckargenrens subgenrer, detta görs för att skapa en överblick för deckargenrens olika delområden.

1.3 Definitioner och begrepp

I det här avsnittet beskrivs en kort redovisning av centrala definitioner och begrepp som förekommer i uppsatsen. En mer utförlig redogörelse av deckargenren kommer att presenteras i kapitel 2: **2.1 Bakgrund till deckargenren**

Bibliotek- När denna term används i uppsatsen avses folkbibliotek.

Deckargenre- Då denna term presenteras avses i första hand deckarens subgenrer. Olika subgenrer kommer att redovisas som en bilaga i uppsatsen. Jag kommer genomgående i hela uppsatsen att använda mig av **“deckargenren”** när jag pratar om deckaren. Deckargenren är ett centralt begrepp för min studie.

Deckare- När denna term nämns kommer det att vara i presentationsammanhang då jag beskriver deckarromaner som de omnämnda bibliotekarierna i min studie gillar att läsa. Deckare nämns även som term i bakgrundskapitlet.

Litteraturförmedling- När denna term nämns är det i samband med hur bibliotekarierna förmedlar deckargenren till låntagaren och samtidigt när det gäller bibliotekariernas egna litterära smak, ifall det har någon påverkan på hur och vad de tycker om deckargenren, när de sedan förmedlar genren till låntagaren.

I nästa kapitel presentas en bakgrund till deckargenren.

2. Bakgrund till ämnet

För att skapa ett underlag för studiens syfte och frågeställningar följer nedan en bakgrund om vad som kännetecknar deckargenren. Jag kommer också här att presentera varför jag har valt att undersöka just intervjuar ett antal bibliotekariers syn på deckargenren..

2.1 Bakgrund till deckargenren

Ett talesätt som man hör ibland är, Kärt barn har många namn, något som också kan sägas om deckaren. Det finns flera olika benämningar som anger vad en deckare är. Den kan benämnas som t.ex. deckare, detektivroman, kriminalroman och kriminallitteratur. I denna studie kommer dessa benämningar på namnet deckare att användas.

I *Deckarhyllan- från Hans Alfredsson till Margaret Yorke* diskuterar populärkulturjournalisten Bengt Eriksson, deckarens litterära status. Enligt Eriksson har det hänt mycket med ordet "deckare". Deckare används inte längre enbart för att ge en förkortning för detektivromanen. Deckaren har blivit ett eget ord som fått en egen betydelse. Denna benämning är enkel att förstå, för när man säger ordet deckare vet en majoritet av befolkningen vilken typ av litteratur som menas. Deckare är något som sägs i folkmun.¹³

Eriksson menar att deckaren innehåller två sorters mysterier eller rättare sagt två typer av spänningsfunktioner. Det första mysteriet är deckargåtan eller deckarfrågor är den spänningsfunktion som i detektivromanens början formulerades med frågan: *Vem gjorde det?* Idag är deckarfrågan mer av typen *Vad hände? Varför hände det?* Det är berättelseintrigen-deckargåtan som löper som en röd tråd genom deckarromanen. Det är själva berättelsens spänning som får läsaren att vilja vända blad. Man måste ta reda på vad som ska hända närmast. Den andra typen av mysterium eller andra spänningsfunktionen är det som måste finnas i en deckare dvs. hur förhåller sig fiktionen till verkligheten?¹⁴

Den egentliga och verkliga spänningen i en deckare skapas då romanens "verklighet" möter läsarens verklighet. Det kan vara en kontrast eller ett igenkännande, t.ex. en miljö som är hotande likt ens egna miljö. Detta kan visa sig genom en person som är mycket lik någon annan person i ens egna omgivning, en otäck händelse som skulle kunna inträffa i ens eget liv eller tvärtom, t.ex. en miljö man skulle vilja befinna sig i, en människa man gärna vill träffa, eller en händelse man önskar skulle inträffa.¹⁵

I *Brott, kärlek, äventyr. Texter om populärlitteratur* återfinns några texter om deckaren. De texter som är mest användbara för denna magisteruppsats är Richard Alewyns och Tzvetan Todorovs beskrivningar av deckargenren. Enligt den tyske litteraturforskaren Richard Alewyn i *Detektivromanens anatomi*¹⁶ har kriminalromanen ingen definierbar

¹³ Eriksson, Bengt 1995. *Deckarhyllan- från Hans Alfredsson till Margaret Yorke*. s. 22f

¹⁴ Eriksson 1995, s. 42

¹⁵ Eriksson 1995, s. 42

¹⁶ Richard Alewyn "Detektivromanens anatomi" igår i *Brott, kärlek, äventyr. Texter om populärlitteratur*. Dag Hedman (red.) 1995

gräns, utom mot detektivromanen. Kriminalromanens konturer är lika suddiga som detektivromanens är skarpa. Det beror inte på innehållet utan på formen. Detektivromanen är bunden till *ett* motiv. Detektivromanen har alltid med mord att göra, vilket inte alltid har varit fallet för kriminalromanen. Det är inte så väsentligt för en roman *vad* historien berättar, utan det väsentliga är *hur* historien berättas. Det är just *hur* den berättas som är viktigast och mest utmärkande för detektivromanen. Detta betyder att man kan berätta samma händelse på två helt skilda sätt. Skillnaden mellan begreppen är att kriminalromanen berättar själva bakgrundshistorien om ett brott, medan detektivromanen berättar historien om hur ett brott har uppkärlats.¹⁷ Den centrala frågan för detektivromanen är "vem är gärningsmannen"? Det är inte alltid som denna fråga ställs först, men den besvaras alltid sist.¹⁸

Alewyn menar att själva genren detektivromanen bygger på fråga-svar mönstret: *Vem?, Vad?, Med vilka medel? På vilka sätt?* Det är detektiven som är den utfrågande huvudkaraktären.¹⁹ En av detektivromanens regler är att dess huvudkaraktär tillhör en sluten krets, t.ex. invånarna i en by eller lärarkollegium på ett college. En annan regel är att den andra huvudkaraktären är mördaren, han eller hon måste vara känd från början för såväl de övriga karaktärerna och liksom för läsaren.²⁰ Detektivromanens tema är enligt Alewyn, "Envar är misstänkt, så länge hans oskuld inte är bevisad".²¹

Litteraturforskaren Tzvetan Todorov skriver i sin uppsats *Kriminalromanens typologi*²², "Kriminalromanen som genre är inte uppdelad i typer. Den har blott historiskt olika former".²³ Till skillnad från Richard Alewyn, använder Todorov begreppet kriminalroman som ett överordnat begrepp till detektivromanen.²⁴ Todorov menar att pusseldeckaren är den klassiska kriminalromanen. Typiskt för pusseldeckaren är att den har två historier: historien om brottet samt undersökningshistorien. Brotts historien berättar, "Vad som faktiskt har hänt", medan undersökningshistorien visar "Hur läsaren (eller berättaren) fått reda på det". En annan genre som enligt Todorov finns inom kriminalromanen är thrillern. Thrillern uppstod i Förenta staterna före och framför allt efter andra världskriget och dök upp i Frankrike inom ramen för "Série Noire".²⁵

Todorov beskriver thrillern som en kriminalroman, här kan man se att båda historierna går in i varandra för att sedan se hur den ena faller ifrån medan den andra gör sig självständig. Man berättar inte längre om ett brott som ligger i tiden före berättelsen, utan berättelse och handling sammanfaller. Ingen thriller har formen av personliga minnen; det finns ingen slutpunkt från vilken berättaren avslutar och sammanfattar händelserna, eftersom vi inte vet om offret ännu lever vid historiens slut. En utveckling har trätt in istället för återblickandet. Det saknas en historia som man ska gissa sig till

¹⁷ Dag Hedman (red.) 1995, s. 159f

¹⁸ Dag Hedman (red.) 1995, s. 165

¹⁹ Dag Hedman (red.) 1995, s. 165

²⁰ Dag Hedman (red.) 1995, s. 171f

²¹ Dag Hedman (red.) 1995, s. 171f

²² Ursprungligen *Typologie du roman policier*, ett kapitel i Todorovs *Poétique de la Prose*, Paris 1971

²³ Dag Hedman (red.) 1995, s. 183

²⁴ Dag Hedman (red.) 1995, s. 183

²⁵ Dag Hedman (red.) 1995, s. 185ff

och det saknas den grundläggande hemligheten som brukar återfinnas i pusseldeckaren.²⁶

I *Rationalitet och kaos. Nederlag i svensk kriminalfiktion efter 1965* skriver litteraturvetaren, Lars Wendelius följande om kriminalromanen; Skönlitteratur om brott har förmodligen i alla tider haft stort genomslag bland publiken. När den moderna bokmarknaden ökade i Västeuropa under 1700-talet uppstod en av de mest framgångsrika genrererna, nämligen den gotiska romanen som innehåller en mysteriestruktur, denna genre liknar den klassiska detektivromanen. Författarens mål är att ge genrens hemligheter en naturlig förklaring, istället för att som tidigare hänvisa till det övernaturliga, detta innebar ett viktigt steg mot den nya genren som uppkom i mitten av 1800-talet. Den kriminalromangenre som skapades runt 1800-talets decennier placerade brottslingen i centrum. Denne gestaltades som en romantisk-sentimental gestalt, ett offer för ett orättvist samhälles förföljelser.²⁷

Enligt Wendelius handlar den klassiska detektivromanen om brott, som i genrens första skede hade en relativt oskyldig karaktär men som på senare tid nästan alltid innehåller ett eller flera mord. Huvudpersonen är en *detektiv* vars status kan variera: han eller hon kan vara professionell yrkesman eller kvinna, en amatör, statsanställd tjänsteman eller privatföretagare. Ett centralt genrekrav är den s.k. *mysteriestrukturen* där brottet eller brotten innehåller ett problem vars lösning är allt annat än självklar. Gåtans lösning ska alltid rymma någon form av intellektuellt resonemang, där detektiven ska utföra ett s.k. *skarpssinnighetskrav*, där kravet är att han eller hon avslöjar brottslingens identitet, motiv och tillvägagångssätt inom ramen för handlingen.²⁸

Kriterierna på en god kriminalgåta är inte krav på att den ska vara sannolik utan kraven är att den hänger ihop och alla viktiga frågor ska besvaras, samt inga lösa trådar ska finnas på slutet. Om inte dessa krav uppfylls kan detta skapa en irritation hos läsaren. Det är därför som bl.a. miljö- och personschildringen blir så viktiga i den klassiska detektivromanen. Berättelsen måste förankras i en verklighet och befolkas av människor som läsaren kan "tro" på, intressera sig för och roas av. Det viktiga är inte *vilken* miljö som skildras utan *att* det finns en fungerande miljöskildring, enligt Wendelius.²⁹

Wendelius nämner att en utgångspunkt för den klassiska detektivromanen innebär en redogörelse för beskrivningen av brottet och dess omedelbara effekter. Detektiven inspekterar brottsplatsen, förhör eventuella vittnen, redovisar tänkbara förklaringar till vad som har hänt, mm. Efter en tid kan det tyckas som att själva handlingen har stannat av, men den bryts av att en oväntad händelse tillkommer, t.ex. av att ett nytt eller nya brott (mord) inträffar. Detta bidrar till att handlingen får nytt tempo. Detektiven börjar nu förklara hur han löst problemet, ett utpekande av brottslingen sker och en rekonstruktion av brottet görs. Den klassiska detektivromanens persongalleri innehåller

²⁶ Dag Hedman (red.) 1995, s. 187

²⁷ Wendelius, Lars 1999, *Rationalitet och kaos. Nederlag i svensk kriminalfiktion efter 1965*. s. 34

²⁸ Wendelius 1999, s. 35

²⁹ Wendelius 1999, s. 36

några fasta roller som är: ett eller flera offer, en eller flera brottslingar, själva detektiven samt de övriga inblandade karaktärerna.³⁰

Wendelius skriver vidare att det som utmärker pusseldeckaren är dess grundläggande byggstenar: de formella mönstren, berättartekniska begrepp, människosyn samt social inramning. Spionromanen uppstod i början av 1900-talet och kan betraktas som en gren av detektivromanen där kriminalgåtan bygger på en hemlig underrättelseverksamhet. Det som karaktäriserar en polisroman är att den har en detaljerad beskrivning av själva polisarbetet där tekniska ord och kriminalarjargong har en dominerande roll. Exempel på detta är utdrag ur förhörprotokoll samt återgivna bandupptagningar som skapar trovärdighet. I polisromanen får man ta del av ett stort persongalleri med en massa olika typer av karakteristiska figurer som avlöser varandra under polisarbetets gång. Ett exempel på detta är deckare av Sjöwall & Wahlöö.³¹

För att få en insikt i vilka subgenrer som finns inom deckargenren och vilka som är relevanta inom olika deckarstudier kommer denna uppsats att presentera ett exempel som bygger på Per Olaisens beskrivningar, detta exempel återfinns i bilagorna.

Nästa kapitel tar upp forskning som tidigare gjorts, främst om deckargenren i allmänhet och ett antals bibliotekariers attityder till deckargenren.

³⁰ Wendelius 1999, s. 36f

³¹ Wendelius 1999, s. 43f, 51

3. Tidigare forskning och annan litteratur

I det här kapitlet presenteras jag tidigare forskning och annan litteratur om både deckaren som genre och tidigare studerade bibliotekariers inställning till deckargenren. Jag vann att denna tidigare forskning kring bibliotekariers attityder till deckargenren inte är så omfattande och att forskningen på detta område är begränsad till ett par uppsatser vid den tidpunkt då jag påbörjade min egna uppsats. Största delen av den forskning som pågick då jag påbörjade min uppsats kretsade mest runt deckaren, kriminallitteraturen och kriminalromanen, dvs. vad som menas med dessa begrepp samt om genrens historiska utveckling.

3.1 Deckargenren och annan deckarlitteratur

Under denna rubrik redovisas tidigare forskning kring deckargenren som sådan, dvs. vad själva deckare är och hur dess historiska utveckling har fortgått. De titlar som redovisas nedan är ett axplock av all den litteratur och forskning som finns angående deckargenren. Den litteratur som har valts ut här, speglar allra bäst min studies fokus.

Dag Hedman, docent i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet har i antologin *Brott, kärlek, äventyr: texter om populärlitteratur* samlat olika texter om populärlitteratur. De mest intressanta texterna i denna antologi är bl.a. Richard Alewyns "Detektivromanens anatomi" och Tzvetan Todorovs "Kriminalromanens typologier", båda dessa texter tar upp olika delar inom kriminallitteraturens uppbyggnad.

I boken *Deckarhyllan* (1995) ger Bengt Eriksson en kort historik över deckargenrens utveckling, här finns också diskussion kring deckargenrens status. Eriksson redovisar även ett flertalet olika författarporträtt där bl.a. Patricia D. Cornwell, Kerstin Ekman, Elizabeth George, Jan Guillou, P.D. James och Henning Mankell ingår i.

Per Olaisen³² (2007) *Kriminalromanen i Sverige. Bidrag till en historik* tar upp definitioner, förkortningar samt termer på vad kriminalberättelser är. Med i detta finns också bidrag till historik (kortfattad sådan), även kriminalnovellsantologier, periodica samt en författardel.

Litteraturvetaren Lars Wendelius, som är verksam vid avdelningen litteratursociologi i Uppsala, har skrivit avhandlingen (1999) *Rationalitet och kaos. Nederlag i svensk kriminalfiktions efter 1965*. Avhandlingen behandlar svensk kriminalfiktions under senare delen av 1990-talet, hur genren har utvecklats och hur författaren går till väga för att fånga sin publik genom texten. En historisk genomgång av detektivromanen som beskriver tre romaner mer noggrant: *Det slutna rummet* av Sjöwall/Wahlöö, *Den hedervärde mördaren* av Jan Guillou och *Den vita lejoninnan* av Henning Mankell. Wendelius avhandling är intressant för min uppsats i den bemärkelsen att den tar upp olika frågor som t.ex. hur deckargenren har utvecklats rent historiskt, hur författaren har gått till väga för att fånga sin publik samt även för att Wendelius bl.a. beskriver vad en deckare och detektivroman är.

³² Per Olaisen är antikvariatsbokhandlare och översättare

3.2 Inställningar till deckargenren

Här presenteras den forskning som har anknytning till bibliotek och deckargenren, dvs. vilka attityder som bibliotekarier kan tänkas ha till deckargenren. Denna forskning handlar mest om ett antal kandidat- och magisteruppsatser.

Mats Schager och Göran Ternebrandt skrev 1999 en magisteruppsats som heter *Deckaren och den goda bokens agenter: En attitydhistorisk undersökning av deckarens ställning på folkbibliotek 1903-1998*.³³ Deras syfte var att undersöka och redogöra för vad man från folkbiblioteket och dess uppdragsgivares sida genom åren ansett om deckarens lämplighet i folkbibliotekens utbud och vilken syn på folkbibliotekens grundläggande uppgift dessa åsikter grundar sig på. Definitioner på vad en detektivhistoria är och deckarens subgenrer finns med. Det tas också upp en utförlig historisk utveckling av deckaren, både svensk och utländsk sådan. Metoden för denna magisteruppsats är litteratur- och källstudier, samt en komparativ forskningsmetod. Dessutom har två intervjuer genomförts som ett komplement för att få svar på oklarheter i litteraturstudien.³⁴ Schagers och Ternebrandts magisteruppsats är relevant för min uppsats då de gör utförliga beskrivningar om vad folkbiblioteken och dess uppdragsgivare genom åren har ansett om deckarens lämplighet.

I Hanna Anderssons magisteruppsats *Deckarens förhållande till folkbiblioteket och samhället*. från 2006³⁵ är syftet att presentera och analysera både mottagandet och uppfattningen av själva deckargenren på biblioteken.³⁶ De bibliotek som har valts ut är Eskilstuna Stads- och länsbibliotek samt Västerås stadsbibliotek. Tidsperioden för studien är 2000-2004. Magisteruppsatsens metod bygger på biblioteksstatistik från tidigare nämnda bibliotek. Det är bibliotekstjänsts statistik på de tio mest sålda titlarna till biblioteken som används i denna studie. För att bredda statistik svaren har även ett par intervjuer används som metod.³⁷ Sammanfattningsvis menar Hanna Andersson att deckaren har förändrats och blivit mer realistisk, både vad det beträffar uppdiktade karaktärerna, deras handlingar samt samhällsskildrandet. De nya aktörerna inom deckargenren är författare som är etablerade inom andra litterära genrer samt författande journalister. Bibliotekens inställning till populärlitteratur har överhuvudtaget blivit mer tolerant och deckaren har sin givna plats, vilket har visats sig i Bibliotekstjänsts tio mest populära titlarna på biblioteken. Detta beror på att biblioteken tar större hänsyn till biblioteksbesökarnas önskemål och har således släppt på den fostrande rollen som tidigare rådde på biblioteken. Det faktum att genregränserna suddas ut och att många böcker recenserar kan underlätta för biblioteken att välja vilka titlar som ska köpas in då de ofta utgår från recensioner.³⁸ Hanna Anderssons Magisteruppsatsens relevans för min studie är att Hanna Andersson tar upp och presenterar samt analyserar mottagandet och

³³ Schager, Mats och Ternebrandt, Göran 1999. *Deckaren och den goda bokens agenter: En attityd historisk undersökning av deckarens ställning på folkbibliotek 1903-1998*. Den är både publicerad som magisteruppsats vid Högskolan i Borås/Bibliotekshögskolan/Biblioteks- och informationsvetenskap och som småtryck från Valfrid.

³⁴ Schager och Ternebrandt 1999. s. 15f

³⁵ Andersson Hanna 2006. *Deckarens förhållande till folkbiblioteket och samhället*. Magisteruppsats, Uppsala Universitet, Biblioteks- och informationsvetenskap.

³⁶ Andersson Hanna 2006. s. 3

³⁷ Andersson Hanna 2006. s. 5, 24

³⁸ Andersson Hanna 2006. s. 49

uppfattningen av deckargenren på bibliotek, något som jag också gör i min studie. Dock tar jag även upp om enskilda bibliotekariers uppfattning om deckargenren.

Pernilla Stjernbergs kandidatuppsats *Kriminallitteratur på svenska folkbibliotek* (1998).³⁹ har som syfte att undersöka kriminallitteraturens status på svenska folkbibliotek, samt att undersöka attityder till kriminallitteratur på folkbibliotek. Undersökningens tidsperiod är 1950-talet fram till 1998.⁴⁰ De bibliotek som har valts ut är Eskilstuna stads- och länsbibliotek, Gävle stadsbibliotek, Stockholms stadsbibliotek, Uppsala stads- och länsbibliotek samt dess filial kommunalsbiblioteket i Knivsta. Metoden för denna kandidatuppsats är en litteraturstudie där uppsatsförfattaren Stjernberg försöker att få fram termer som alla kan använda sig av. Det är svenska termer som har studerats, därför är det främst svenska källor som används för studien. Även kvalitativa intervjuer har används som metod, för att få svar på attityder till kriminallitteratur på folkbibliotek samt för att få en djupare och mer nyanserad uppfattning om detta.⁴¹ Stjernberg hade kommit fram till att kriminallitteraturens status har förändrats mycket under de senaste årtiondet, vilket var på slutet av 1990-talet då Stjernberg skrev sin uppsats. Denna typ av populärlitteratur har efter 1990-talet blivit mer accepterad. Det märks inte minst på bibliotekens bestånd. Biblioteken har nu ett större urval av kriminallitteratur.⁴² Stjernbergs kandidatuppsats är relevant för min uppsats är då Stjernberg tagit upp kriminallitteraturens status på svenska folkbibliotek. I och med att Stjernberg har gjort intervjuer med enskilda bibliotekariers på de ovan nämnda biblioteken, så har våra uppsatser liknande drag, vi har dock valt att studera olika bibliotek samt att våra studier har skilda syften.

I Fredrik Anderssons magisteruppsats *Finrum eller uthus- En studie av deckarens situation på folkbiblioteket*. (2004)⁴³. Är syftet att undersöka samt studera vad biblioteken har för urval av deckare och vad som styr detta urval. Här studeras eventuella trender som påverkar folkbiblioteken och om utlåningsstatistiken har någon inverkan på utbudet när det gäller deckaren. Den här magisteruppsatsen studerar de fyra stora norrländska stadsbiblioteken: Umeå, Skellefteå, Luleå och Sundsvall.⁴⁴ Metoden för denna magisteruppsats är statistik och intervjuer. Deckarens position har studerats genom jämförelse av Yngve Lindungs undersökningar från 1980-talet med dagens utlåningsstatistik. För analysen av urvalet har det gjorts en kartläggning där uppsatsförfattaren Andersson har använt sig av representativt urval av författare. Andersson har studerat förekomsten av dessa författare på de utvalda biblioteken. Detta har Andersson gjort via respektive biblioteks hemsidor. Andersson sammanfattar det med att deckarurvalet som de tillfrågade biblioteken tillhandahåller är att urvalen sker med hjälp av det som är populärt, i t.ex. bokhandlarnas topplistor, inköpsförslag eller BTJ.⁴⁵ Denna magisteruppsats är relevant för min studie då den tar upp några olika

³⁹ Stjernberg, Pernilla 1998. *Kriminallitteratur på svenska folkbibliotek*. Kandidatuppsats, Uppsala Universitet, Inst. för kultur- och biblioteksstudier. Biblioteks- och informationsvetenskap. s.5f

⁴⁰ Stjernberg Pernilla 1998. s. 5

⁴¹ Stjernberg Pernilla 1998. s. 6

⁴² Stjernberg Pernilla 1998. s. 38

⁴³ Andersson, Fredrik. 2004. *Finrum eller uthus- En studie av deckarens situation på folkbiblioteket*. (D-uppsats), Umeå Universitet. Sociologiska institutionen, Avdelning för biblioteks- och informationsvetenskap. s. 2

⁴⁴ Andersson Fredrik 2004. s. 18

⁴⁵ Andersson Fredrik 2004. s. 13f

bibliotekariers syn på deckargenren, inte minst pga. att den fokuserar på vad bibliotekarier har för attityder till deckargenren och hur deckarna har placeras på de olika biblioteken som jag har valt ut.

3.3 Inställningar till skönlitteraturen och litteraturförmedling

Här presenteras forskning som allmänt tar upp om skönlitteratur och vilka attityder som bibliotekarier har kring detta.

Jofrid Karner Smidt som är fil.dr. och Förste Amanuens vid Högskolan i Oslo har skrivit avhandlingen *Mellom elite og publikum* (2002)⁴⁶. Avhandlingen handlar om norska folkbibliotek, bibliotekariers läsvanor, deras syn på läsning samt den egna förmedlarrollen. För att få svar på detta, så frågade Karner Smidt sig vad bibliotekarierna läste, hur de läste, hur de såg på skönlitteratur och hur de såg på förmedling av skönlitteratur på folkbibliotek.⁴⁷ Som teori använder sig Karner Smidt av Michail Bachtins språk teori och Jan Mukarovsky's teori om estetisk funktion samt Pierre Bourdieus teori om det sociala fältet och smak. Karner Smidt har gjort receptionsstudier av ett antal bibliotekarier på norska folkbibliotek som har fått svara på ett översiktligt frågeformulär där nio bibliotekarier har fått läsa tre romaner och sedan blivit djupintervjuade (kvalitativ intervju). I den första översiktliga undersökningen ville Smidt få in uppgifter om bakgrund, läsvanor, litterära preferenser och syn på skönlitteratur. När hon sedan ville ha fram mer precisa svar vad det gäller läsning av romaner, utarbetade hon en lista på romantyper utifrån sina inledande undersökningar, samt utifrån de beteckningar som den norska Bibliotekscentralen använde i sina publikationer om skönlitteratur. Genom att göra djupintervjuer ville Smidt beskriva hur bibliotekarierna själva uppfattade sina preferenser och sin litteraturförmedlande praxis.⁴⁸ Smidt fann bl.a. att det var få skillnader i läsning med tanke på social bakgrund. Åldern spelade inte heller någon roll även om de yngre visade sig ha en tendens att läsa mer populärlitteratur. Orsakerna till varför man läste var att man ville ha underhållning samt att man ville att romanerna skulle vara både nyttiga och underhållande.⁴⁹ Avhandlingens relevans för min uppsats är att den tar upp litteraturförmedling och deckargenrens ställning i samhället samt beskriver vad bibliotekarier har för litterära smaker.

Artikeln *Verdier i bevegelsen-Litteraturformidling, bibliotekarprofesjonen og utdanning*, av Knut Oterholm og Åse Kristine Tveit, ingår Dansk Biblioteksforskning årg 6 nr 1 2010. Artikeln belyser förståelsen av litteraturförmedling och vilka värderingar som kännetecknar den då artikeln skrevs, vilket görs genom att göra intervjuundersökningar samt en spårundersökning. Informanterna är både en blandning av anställda, chefer vid tre folkbibliotek, yrkesutbildade samt studenter vid Biblioteks- och informationsvetenskap på högskolan i Oslo. Intervjuerna analyserades på bakgrund av tidigare forskning. Metoden som användes var meningskatalogiserade intervjuer.

⁴⁶ Smidt, Karner, Jofrid 2002, *Mellom elite og publikum- litterar smak og litteraturformidling blant bibliotekarier i norske folkebibliotek*. Oslo: Unipub förlag. Universitet i Oslo: Det historisk-filosofiske fakultet. Aca Humaniora

⁴⁷ Smidt, Karner, Jofrid 2002. s. 58 ff

⁴⁸ Smidt Karner, Jofrid 2002. s. 76ff

⁴⁹ Smidt Karner 2002, s. 300

Resultatet visade på att det sker en rörelse i värderingar som kännetecknar litteraturmedling på folkbibliotek. Många av bibliotekarierna upplevde en spänning mellan den efterfrågade förmedlingen och den biblioteksinternerade kvalitetsförmedlingen av litteraturen. Detta kan tyda på att förhållandet som gäller kvalitet och förmedling inom biblioteksområdet inte är avklarat. Att olika informanter inom biblioteksområdet har olika förståelse av begreppet litteraturförmedling och av litteraturförmedlingens värdegrunder, det skapar både utmaningar för utbildningen samt praktikområdet.⁵⁰ Relevansen av denna artikel för min uppsats är att den tar upp grunderna för vad som menas med litteraturförmedling, vilket gör att jag själv kan använda mig av litteraturförmedling som en teori i vad bibliotekarier har för litterära smaker samt hur de ser på förmedling av deckargenren.

Rasmus Grøns avhandling, *Oplevelsens rammer. Former og rationaler i den aktuelle formidling af Skønlitteratur for voksne på danske folkebibliotek*. (2010).⁵¹ Ämnet för denna avhandling är främjande av litteraturen på danska folkbibliotek. Grunden för denna avhandling är ett trippel perspektiv på främjande av aktivitet som utgör specifika relationer mellan en eller flera bibliotekarier och själva låntagaren. Avhandlingen bidrar med ett tillvägagångssätt till en bred föreställning av en ström av utveckling, historiska villkor och teoretiska implikationer av litteraturfrämjande på bibliotek. Avhandlingen redovisar även litteraturförmedlingens historiska utveckling.

Efter att jag har gått igenom tidigare forskning så kan jag konstatera att det inte har gjorts någon studie på den typen av forskning som jag vill grunda min studie på, dvs. att se vilka inställningar som ett antal bibliotekarier kan ha till deckargenren.

Nästa kapitel presenterar min uppsats teori.

⁵⁰ Tveit och Oterholm 2002, s. 5

⁵¹ Grøn, Rasmus, *Oplevelsens rammer. Former og rationaler i den aktuelle formidling af Skønlitteratur for voksne på danske folkebibliotek*. (2010). PhD avhandling från Department of Information Studies Royal School of Library and Information Science, Denmark.

4. Teoretiska perspektiv

I detta kapitel presenteras den teorin som jag har valt att använda som grund i denna uppsats. Teorin har valts utifrån uppsatsens syfte och frågeställningar, där huvudfokuset är bibliotekariernas attityder till deckargenren. Den teori som har valts är Jofrid Karner Smidts undersökning av ett antal bibliotekariers läsvanor samt hur deras litteraturförmedling används. Robert Escarpits teori om de två grundläggande litterära kretsloppen har också valts.⁵²

4.1 Teori

Teoriramen för den här uppsatsen utgår ifrån *Litteratursamhället*, dvs. litteraturens yttre villkor, bokmarknadens utveckling och genom att länka samman den med masskultur får jag mitt underlag för denna studie, vilka inställningar som bibliotekarierna kan ha till deckargenren.

Inom masskulturen ligger fokus på den franske litteratursociologen Robert Escarpits teoretiska tankar om litteraturen. Escarpit menade att litteraturen cirkulerade i två av varandra relativt oberoende kretslopp, *ett bildat* och *ett populärt*.⁵³ Mycket har förändrats under de decennier som gått sedan Escarpit presenterade sin modell av den litterära översikten. Nu gör litteratursociologen Hans Hertel en ny litterär mediasymbios där gränserna mellan Escarpits två kretslopp har blivit mera flytande. Han beskriver det bildade kretsloppet som något som förknippades med den "kvalificerade" litteraturen, alltså den litteratur som diskuterades av kritiker på tidningarnas kultursidor, undervisades om i skolan och på universiteten; den litteratur som hade en bildad läsekrets som kunde fälla välgrundade och självständiga estetiska omdömen. Det populära kretsloppet är enligt Escarpit, den så kallade triviallitteraturen, som ofta var utestängd från det bildade kretsloppets institutioner, som inte krävde eller hade en estetiskt utbildad publik och som såväl produktionsmässigt som innehållsmässigt kännetecknades av standardisering och formelmässighet.⁵⁴

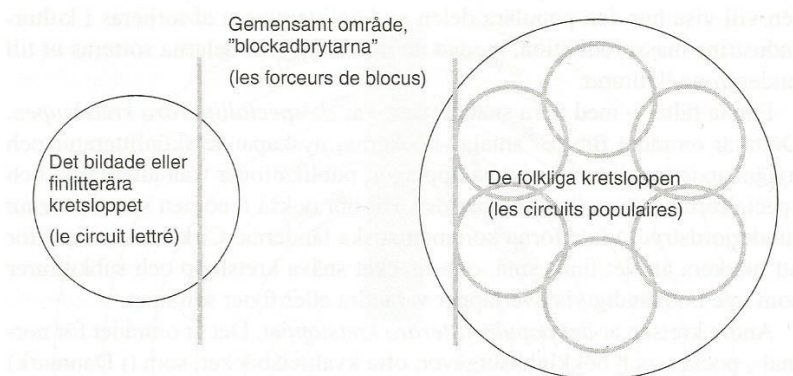
I sin bok *Litteratursociologi (Sociologi della letteratura, 1958)* i svensk översättning från 1970 beskriver Robert Escarpit den rådande uppdelningen på den franska bokmarknaden, både bland läsare och bland distributionskanaler. Därmed skiljer Escarpit mellan två litterära kretslopp, dvs. det bildade kretsloppet och de folkliga kretsloppen som står i skarp kontrast till varandra både bland läsarna och bland olika grupper inom det franska samhället. Dessa två kretslopp förenades med ett gemensamt område, "Blockadbrytarna". Escarpits litterära kretslopp definieras på följande sätt: a) *le circuit lettré*, dvs. *det höglitterära kretsloppet* av litterärt bildande, som själva är i stånd att välja och bedöma och som delar referensram med litteraturens skapare och förmedlare. b) *les circuits populaires*, dvs. *de folkliga kretsloppen*, som själva skapar vissa textformer men i synnerhet får sina litterära behov tillgodosedda utifrån, av

⁵² Varför dessa teorier har valts redovisar jag senare i uppsatsens teori del.

⁵³ Detta beskriver Robert Escarpit i sin bok *Litteratursociologi* 1970, s. 88f. Vad Escarpits två kretslopp gick ut på kommer att beskrivas nedan.

⁵⁴ Persson, Magnus 2002. *Kampen om högt och lågt. Studier i den sena nittiohundratalsromanens förhållande till masskulturen och moderniteten*. s. 11

spekulanter och förmyndare. c) *les forceurs de blocus*, dvs. *blockadbrytarna* som åstadkommer en viss utväxling mellan kretsloppen, t.ex. när texter slipper ut från det ena kretsloppet till det andra genom sådant som radio- och tidningsföljetonger, filmatiseringar och dramatiseringar, bibliotek, pocketböcker och kolportageförsäljning.⁵⁵ Bibliotekarierna är blockadbrytare, de ligger mittemellan det bildade och det folkliga kretsloppet. Att bibliotekarierna agerar blockadbrytare kommer i min studie kopplas samman med Jofrid Karner Smidt och redovisas med hur ett antal bibliotekarier väljer att förmedla deckargenren.

Figur 1: Robert Escarpits litterära kretslopp⁵⁶

Med hjälp av Escarpits två grundläggande litterära kretslopp kommer denna uppsats att analysera inom vilket litterärt kretslopp som deckargenren hamnar i och vilken status som den har på några bibliotek. Escarpit har i denna uppsats bara presenterats lite kort och den kommer att användas som en brygga i min uppsats för att belysa att deckargenren har blivit mer "fin"läsning de senaste årtiondena samt belysa att bibliotekarierna är blockadbrytare som representerar både det *bildade* eller *finlitterära* och det *folkliga* kretsloppet.

4.2 Jofrid Karner Smidt

Förutom Escarpit grundläggande teori om de två litterära kretsloppen kommer jag att använda mig av Jofrid Karner Smidts teori/undersökning om ett antal bibliotekariers litterära smak och hur deras litteraturförmedling används.

Jofrid Karner Smidt som är fil.dr. och Förste Amanuens vid Högskolan i Oslo, har gjort en undersökning där hon intervjuat nio bibliotekarier på olika stora folkbibliotek i Norge. Hennes undersökning finns redovisad i doktorsavhandlingen *Mellom elite og publikum* (2002)⁵⁷. Avhandlingen handlar om bibliotekariers läsvanor, syn på läsning och sin egen förmedlarroll. För att ta reda på detta frågade Karner Smidt sig vad de

⁵⁵ Hertel, Hans. "Boken i mediesymbolismens tid" Ingår i *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. red. Furuland, L & Svedjedal, J, s. 207

⁵⁶ Hertel, Hans 1997. "Boken i mediesymbolikens tid". Ingår i Furuland, Lars & Svedjedal, Johan (red.) *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. s. 207

⁵⁷ Smidt, Karner, Jofrid 2002, *Mellom elite og publikum- litterar smak og litteraturformidling blant bibliotekarier i norske folkebibliotek*. Oslo: Unipub förlag. Universitet i Oslo: Det historisk-filosofiske fakultet. Aca Humaniora

läste, hur de läste, hur de såg på skönlitteratur och hur de såg på förmedling av skönlitteratur på folkbibliotek.⁵⁸

Karner Smidt bygger sin avhandling på Michail Bachtins språk teori, Jan Mukarovskýs teori om estetisk funktion samt Pierre Bourdieus teori om sociala fält och smak. Dessa tre teoretiker använder Karner Smidt för att analysera sitt empiriska material. Detta utgörs av resultat från en kombination av kvantitativa och kvalitativa metoder. Den kvantitativa representeras av en enkät som skickats ut till bibliotekarier på norska folkbibliotek och den kvalitativa är djupintervjuer med nio bibliotekarier samt en intervjubaserad receptionsstudie av tre romaner. I den översiktliga enkätundersökningen ville Karner Smidt få in uppgifter om bakgrund, läsvanor, litterära preferenser, uppväxtnmiljö, läsning i barndomshemmet, syn på skönlitteratur, samt utbildningsnivå. De nio bibliotekarierna intervjuades två gånger under loppet av ett år. Vid första intervjutillfället låg fokus på bibliotekariernas läsutveckling och deras syn på litteraturförmedling. Det andra intervjutillfället var inriktad på bibliotekariernas läsning av tre utvalda romanerna.⁵⁹

Karner Smidt använde sig av både enkätundersökning, receptionsstudie och djupintervjuer visa hur de förhöll sig till konkreta litterära texter; hur de tolkade dem, hur de reagerade på dem och hur de värderade dem. Karner Smidt ville alltså kartlägga bibliotekariernas utveckling som läsare, från barndom till nutid. Hon var också intresserad av bibliotekariernas litteraturförmedlande roll; de värderingar och normer de använde i bokval och inköp, och deras syn på låntagarnas litterära smak. När Karner Smidt sen ville ha fram mer precisa svar vad det gäller läsning av romaner, utarbetade hon en lista på romantyper utifrån sina inledande undersökningar, samt utifrån de beteckningar som den norska Bibliotekscentralen använde i sina publikationer om skönlitteratur.⁶⁰ För receptionsstudien valde Karner Smidt ut tre romaner som enligt henne representerar tre skilda litterära stilar. Den första romanen var Kirsten Deavers *Gudrids Saga* som enligt Karner Smidt är en traditionell realistisk historisk roman med en kvinnlig huvudkaraktär. Den andra romanen var Per Olov Enquists *Kapten Nemos bibliotek* som Karner Smidt menar bryter mot det linjära realistiska berättandet och kan karakteriseras som experimentell. Den tredje romanen var Susan Powers *Gressdanseren* som Karner Smidt menar bryter mot det traditionella kronologiska berättandet med en central huvudperson och innehåller element från magisk realism.⁶¹ Karner Smidt kom fram till att det fanns tre smakprofiler bland bibliotekarierna: De som tyckte mest om att läsa skönlitteratur som ligger mellan hög och låg kvalitet (flestar i denna grupp). De som även läste experimentell skönlitteratur (färre). De som även läste populärlitteratur (färre).⁶²

Karner Smidt fann bl.a. att det var få skillnader i läsning med tanke på social bakgrund. Ålder spelade inte heller någon speciell roll även om de yngre visade sig läsa något mer populärlitteratur. Orsakerna till läsning var att man ville ha underhållning och man ville att romanerna skulle vara både nyttiga och underhållande. Karner Smidt säger här att

⁵⁸ Smidt, Karner, Jofrid 2002, s. 58 ff

⁵⁹ Smidt Karner, Jofrid 2002, s. 76ff

⁶⁰ Smidt Karner, Jofrid 2002, s. 76ff

⁶¹ Smidt Karner, Jofrid 2002, s. 88f

⁶² Smidt Karner Jofrid 2002, s. 311

hennes undersökta bibliotekarier hade en självständig smak som hävdar sig mot den litterära elitens värderingar och preferenser, samt är präglad av djup kunskap om litteraturen "på mitten". I analysen av översikt materialet (enkäten) framkom en bild av bibliotekariernas smak som en "mellansmak" med avgränsningar mot både den höga och den låga litteraturen. Avgränsningen mot populärlitteratur var helt annorlunda än den mot hög litteratur. De var mycket mer tvetydiga och ambivalenta gentemot populärlitteratur men de skiljde på inköspolitik och personlig smak. Både de själva och kollegor hade börjat se på populärlitteratur på ett annat sätt, detta till populärlitteraturens fördel s a s.⁶³

Enligt Karner Smidt talar Bibliotekarierna om några olika förmedlingsätt, bl.a. bokprat, bokutställningar och lokalradio. Hur litteraturbeståndet presenteras för låntagaren ser de det som en del av förmedlingen. Den typ av litteraturförmedlingen som flest bibliotekarier nämner är den personliga kontakten då de rekommenderar litteratur när en låntagare ber om råd. Genom att fråga sig fram försöker de ta reda på vad låntagaren söker. Då detta är en tidskrävande metod skulle de gärna vilja ha mer tid till den. Bibliotekarierna menar att det viktigaste är att låntagaren får den litteratur de själva efterfrågar och för att förmedla detta använder de sig av sina egna läsoplevelser och föreslår böcker.⁶⁴

Karner Smidt ser hos de intervjuade bibliotekarierna en uttalad ambition att ge låntagaren det bästa möjliga utbudet. För en del av dem innebär det att det ska vara så stor bredd som möjligt och inkludera även populärlitteratur. En positivare syn på denna typ av litteratur hänger även samman med att man säger ja till en mer efterfrågestyrd förmedling.⁶⁵ Karner Smidt menar också att en mer efterfrågestyrd förmedling är på frammarsch. Här står låntagaren som läsare av populärlitteratur i centrum, vilket den även gör för den tredjedel av bibliotekarier som förespråkar folkbildningstanken i litteraturförmedlingen.⁶⁶

Enligt begreppet efterfrågestyrd förmedling ska biblioteket erbjuda det bästa möjliga litteratur utbudet som går. Det som Karner Smidts informanter nämner kring det här är att beståndet som sådant ska vara bred och inbegripa alla möjliga populära romanserier och genrer. Dessa informanter menar även att det är låntagarens preferenser som ska bestämma inköpen. Till grund för det här synsättet urskiljer Karner Smidt en politisk och etisk norm om jämlikhet. Hon ser ett samband mellan en positiv inställning till den populära litteraturen och ett förespråkande av efterfrågestyrd förmedling.⁶⁷ De informanter som tycker så här kring förmedling menar att bibliotekarien i den direkta förmedlingssituationen enbart bör ge användaren rekommendationer om ny och okänd litteratur om denne uttrycker önskan om det. Bibliotekarien bör anpassa sig efter låntagarens preferenser i sina rekommendationer.⁶⁸ Även om användaren har en annan smak än bibliotekarien måste bibliotekarien visa respekt för andra gruppers kulturyttringar, både genom tillgängliggörande och genom rekommendationer Hos de

⁶³ Smidt Karner Jofrid 2002, s. 300

⁶⁴ Smidt Karner Jofrid 2002, s. 76ff

⁶⁵ Smidt Karner Jofrid 2002, s. 261

⁶⁶ Smidt Karner Jofrid 2002, s. 262

⁶⁷ Smidt Karner 2002, s. 262

⁶⁸ Smidt Karner 2002, s. 263

informanter som sluter sig till synen på litteraturförmedling som efterfrågestyrd är läsarna av populärlitteratur den primära målgruppen. Någon av Karner Smidts informanter menar att om biblioteket utesluter populärlitteratur så utesluter det även användare. Enligt detta synsätt är seriösa och populära kulturyttringar likvärdiga.⁶⁹

Teorins relevans för min uppsats är att med hjälp av den förklara och förstå deckargenrens ställning i samhället. Det kommer även att framkomma i resultatet, vilket även senare kommer att jämföras, analyseras och diskuteras i min studies analys- och diskussionskapitel.

I nästa kapitel presenteras den metod som jag har valt för denna magisteruppsats.

⁶⁹ Smidt Karner 2002, s. 264

5. Metod

Då det kommer till att välja metod inom den samhällsvetenskapliga forskningen, skiljer man mellan kvantitativt och kvalitativt. I *Samhällsvetenskapliga metoder* beskriver Alan Bryman den kvantitativa som en forskningsstrategi som innehåller ett deduktivt synsätt mellan teori och praktisk forskning och har integrerat den naturvetenskapliga modellens riktlinjer. Medan den kvalitativa lägger vikten vid ord och betonar ett induktivt synsätt på relationen mellan teori och forskning och tar avstånd från naturvetenskapliga modellen.⁷⁰ Den metodform som bäst stämmer in på den här studien är den kvalitativa, eftersom denna undersökning utgår ifrån vad som kommer att uttryckas i ord.

Bryman redogör också för olika metoder inom den kvalitativa forskningen, här ingår kvalitativa intervjuer.⁷¹ Jag har valt halvstrukturerade kvalitativa intervjuer eftersom jag ansåg att denna metod bäst skulle besvara mitt syfte och mina frågeställningar, dvs. vilka inställningar som ett antal bibliotekarier har till deckargenren.

5.1 Kvalitativa intervjuer

Enligt Jan Trost som har skrivit boken *Kvalitativa intervjuer* (2005) utmärks kvalitativa intervjuer bl.a. att man ställer enkla och raka frågor, vilket gör att man får komplexa och innehållsrika svar. Det innebär att man efter det att alla intervjuer har genomförts har man ett otroligt rikt material i vilket man med tur och hårt arbete kan finna många intressanta skeenden, åsikter, mönster och mycket annat som är användbara för sin studie.⁷²

Trost skriver att den kvalitativa intervjun går ut på att förstå hur den intervjuade tänker och känner, vilka erfarenheter den har, hur dess föreställningsvärld ser ut. Den forskningsmässiga intervjun bygger på konfidentialitet och har som syfte att föra forskningen framåt, men även att lära oss mer om den sociala verkligheten i vilken vi alla lever.⁷³

Enligt Trost har man vid kvalitativa intervjuer inga frågeformulär med i förväg formulerade frågor. Det som man istället ska göra är att utarbeta en intervjuguide med frågeområden, varav den bör vara ganska kort och ta upp stora delområden.⁷⁴

I *Kvalitativ forskning i praktiken* skriver Karin Widerberg att vid kvalitativa intervjuer är syftet att använda sig av det direkta mötet mellan forskare och intervjuperson och det unika samtal som uppstår i denna kontext, eftersom intervjupersonerna skiftar och därmed också relationen och samtalet. Forskaren är här det viktigaste redskapet i försöket att få fram och följa upp just den här intervjupersonens uppgifter, berättelser och förståelser. Det som utmärker en kvalitativ intervju är att man följer upp de delar av intervjupersonens berättelse som kan kasta ljus över personens förståelse av temat

⁷⁰ Bryman, Alan. 2002. *Samhällsvetenskapliga metoder*. s. 35

⁷¹ Bryman 2002, s. 251

⁷² Trost, Jan. 2005. *Kvalitativa intervjuer*. s. 7

⁷³ Trost, Jan 2005, s. 23

⁷⁴ Trost, Jan 2005, s. 50

ifråga. Hur väl detta genomförs beror naturligtvis på såväl temat som forskarens och intervjupersonens intentioner och önskningsar.⁷⁵

Enligt Steinar Kvale som har författat boken *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997) innebär kvalitativa intervjuer att man använder sig av låg standalisering som följer de tillfrågade när det gäller språkbruk och frågornas ordning, detta tillsammans med öppenhet gör att man utvecklar sin egen kunskap, insikt och intuition genom frånvaron av i förväg bestämda regler.⁷⁶

5.2 Intervjuernas tillvägagångssätt

Inför intervjuerna formulerades en intervjuguide (se bilaga) utifrån mitt syfte och frågeställningar. För att täcka in dessa frågor som är relevanta för denna uppsats, delades intervjufrågorna in i olika teman. Intervjuerna gjordes under senhösten 2008, tog ca 60 minuter och gjordes på plats på respektive bibliotek. I samtliga fall har intervjuerna bandats efter samtycke.

5.3 Urval av bibliotek och informanter

Jag har i min studie valt att intervjua 6 bibliotekarier vid 5 olika folkbibliotek. Varav det således vid ett av biblioteken var 2 st. bibliotekarier som intervjuades. De folkbibliotek jag har valt ligger i fem olika kommuner med varierande invånareantal.

Vid själva sammanställandet av intervjuerna kommer jag att benämna respektive bibliotek med namn, Bibliotek A, Bibliotek B, Bibliotek C, Bibliotek D och Bibliotek E. De personnamn som förekommer i intervjuerna är inte bibliotekariernas riktiga namn, utan de heter något annat i verkligheten. Denna anonymitet, för att ta hänsyn till de forsknings etiska regler som finns.

Först formulerades en intervjuguide (se bilaga). Därefter valde jag ut de bibliotek och dess informanter som skulle intervjuas. Jag valde bibliotek efter pendlingsavstånd utifrån den ort jag själv bor på, detta för att skulle bli lättare att ta sig till biblioteken. På så sätt valdes de fem olika biblioteken ut. Då skickade jag ut e-post till varje biblioteks bibliotekschef. Genom bibliotekschefen förmedlades sedan e-post vidare till den person som var lämplig för intervju. I det e-post som skickades ut, förklarade jag vad jag skulle göra i min studie och att den bibliotekarie som skulle intervjuas skulle ha en yrkeserfarenhet på 10-20 år och gärna skulle ha någon form ansvar för skönlitteraturen.

Från två bibliotek fick jag snabba svar, från en bibliotekarie som ville ställa upp på intervju. De tre andra biblioteken tog längre tid på sig att svara. Så på två av dessa tre bibliotek som inte hade svarat på e-post, gjorde jag ett personligt besök för att få fram en intervjuperson. Detta ledde till att jag, på ett av biblioteken fick en e-post adress till den person som kunde ställa upp på intervju. Jag skrev då e-post till denna person och fick svar om intresse för intervju. På det andra biblioteket där jag gjorde personligt

⁷⁵ Widerberg, Karin 2002. *Kvalitativ forskning i praktiken*. s. 16

⁷⁶ Kvale, Steinar 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s. 19

besök, blev jag sedan uppringd av en person som ville ställa upp på intervju. Det tredje bibliotek som först inte hade svarat på e-post, skrev jag nytt e-post och då fick jag ett svar, där en person nämndes som var intresserad av intervju. När jag hade fått svar från alla bibliotekarie som ville ställa upp på intervju, bestämdes en dag och tid för det och jag begav mig till de städer som intervjun skulle äga rum.

I nästa kapitel presenteras resultatet av intervjuerna.

6. Resultat

I det här kapitlet presenteras det insamlade materialet. Resultatet för varje bibliotek har delats upp bibliotek för bibliotek under egen rubrik, där en genomgång av intervjufrågorna redovisas.

Den inledande delen av varje Biblioteks avsnitt beskriver följande: hur länge bibliotekarien har varit aktiv, dennes ansvarsområde inom biblioteket, samt en kort information angående antal invånare inom varje biblioteks kommun.

Intervjumaterialet är uppdelat i fyra olika teman: *Attityder och erfarenheter*, *attityder och tillvägagångssätt*, *förmedling* och slutligen *efterfrågan*. Det kommer att framgå under de olika frågornas genomgång under vilket tema som de tillhör. Jag har valt att göra upp rubriker enligt dessa teman. Intervjumanualen har även samma tema indelning som resultatet.

Under temat *Attityder och erfarenheter* finns frågor som t.ex.; vilken/vilka attityder som bibliotekarien har till deckargenren, om bibliotekarien har varit med om någon speciell situation som varit avgörande för deckarens status på biblioteket, hur bibliotekarien förhåller sig till alla de namn (benämningar) som en deckare kan ha etc.

Temat *Attityder och tillvägagångssätt* innehåller frågor som; hur bibliotekariens attityder till deckargenren kan ha påverkats vid bokinköp till biblioteket, hur inköpet av deckargenren går till, om låntagaren kan komma med inköpsförslag, och om det har tagits någon hänsyn till deckarförfattarnas kön.

Temat *Förmedling* behandlar frågor såsom; deckargenrens placering på biblioteket, speciella riktlinjer för deckarna vid klassificering, vad bibliotek och bibliotekarie gör för att fånga deckarintresset hos låntagaren.

Under temat *Efterfrågan* behandlas de frågor som tar upp följande; vilka deckargenrer som är populärast hos låntagaren, om det går att se några mönster och trender i deckargenren, och om deckarserier på tv och film påverkar deckarens efterfrågan på biblioteket.

De intervjufrågor som främst är kopplade till forskningsfrågan är de frågor som tar upp om bibliotekariernas attityder till deckargenren, sekundära frågor som behandlar deckargenrens placering på de utvalda biblioteken och trender har också tagits upp, och anledningen till det är att försöka ta reda på hur deckargenren har förändras genom tiderna.

I och med att deckaren kan ha en mängd olika benämningar, så ville jag ta reda på hur olika bibliotekarier tolka deckarens alla olika namn. En specifik fråga som tas upp i intervjumanualen är följande; "Hur förhåller du, dig som bibliotekarie till alla namn som en deckare kan ha? Dvs. det kan bl.a. heta deckare, kriminalroman, detektivroman och kriminallitteratur?" Denna fråga valde jag att kommentera här, eftersom det har visat sig vara problematisk att förstå, vad som menas med "alla namn som en deckare kan ha".

För att det inte ska bli några missförstånd, har jag i resultatet valt att redovisa detta som *deckarnamn*.⁷⁷

6.1 Bibliotek A

På bibliotek A intervjuades en kvinnlig bibliotekarie vid namn Lisa. Hon har varit aktiv sedan 1987; först som assistent och sedan -97 som bibliotekarie. Lisa arbetar på bibliotekets enhet för skönlitteratur, språk, konst och musik. Lisa läser själv gärna deckare. Bibliotek A:s kommuns folkmängd är ca 490 000 invånare.

6.1.1 Attityder och erfarenheter

Lisa har samma attityder till deckargenren, som hon har till alla andra vanliga genrer. Enligt henne är genren både rolig och mycket bra. Den läses mycket, är populär och det finns en stort utbud av deckargenren på hennes bibliotek.

Lisas personliga attityd till genren har varit positiv; för henne har genren varit rolig att läsa, en attityd som inte har förändrats under åren. Men deckargenren har som sådan förändrats genom åren, menar Lisa. "Den stora deckarbommen kom då jag var färdig bibliotekarie. Jag har inte jobbat så länge då det bara var Maria Lang, Stieg Trenter och Kerstin Ekman. Jag har ett litet glapp där på 1980-talet. Jag vet inte om det var mycket deckare då, jag läste litteraturvetenskap då och läste annat, inte så mycket deckare. Det var inte iallafall så uppskojsat. Det hänger mycket samman med utgivningen, deckarbommen beror på att det nu skrivs mera deckare än förr. Alltid tyckt om att titta på engelska deckare på tv."

På bibliotek A kan bibliotekarierna inte själva bestämma vilken status som deckaren har på biblioteket då den köps in, vilket framgår av Lisas svar, då hon säger följande: "Nej inte vid köp av deckare. Samma sätt som annan litteratur, som vi köper in, köper in i sort sett allt, köper in väldigt mycket på efterfrågan. Är det något som är rasistiskt, våld och väldigt dåligt skrivet, går på recensioner men det gäller all litteratur. Det är inga speciella epiteter för deckare. De behandlas som den vanliga/övriga litteraturen."

Någon speciell situation då deckargenrens status har haft en avgörande roll, dvs. deckarens vara eller inte vara på biblioteket har Lisa inte varit med om.

Enligt Lisa ska en bra deckare likna goda romaner som har lite av det där berättandet i sig. Det ska enligt henne innehålla ett bra språk; "En riktig bra deckare ska ha en intrig, bra språk, bra miljöbeskrivning. Bra personbeskrivning, ofta roligt med Arne Dahls deckare, det är många, en grupp av människor som man får följa varje gång och då blir det mycket de innebörders relation i gruppen som utvecklas. Vilket han är bra på".

Enligt Lisa representeras bra svenska deckarförfattare framför allt av Roslund & Hellström samt Arne Dahl. Dessa författare har ett bra språk, handlingar som bottenar i samhällsfrågor samt ett bra persongalleri. Bland de utländska författarna är Lisas

⁷⁷ Deckarnamn kommer i denna uppsats att representeras de olika benämningar som deckaren kan ha, bl.a. deckare, kriminalroman, detektivroman och kriminallitteratur

favoriter; Denise Mina, Ian Rankin, Lesley Horton och Dennis Lehane. Dessa har också bra språk, viljan att berätta något om samhället, samt sökandet efter svaret på frågan om vad som driver människan att begå brott.

På frågan; hur förhåller sig du som bibliotekarie till de deckarnamn som en deckare kan ha? dvs. deckare, kriminalroman, detektivroman och kriminallitteratur? anser Lisa följande: "Det är lite fånigt tycker jag. Vi hade här förut en bibliotekarie från Danmark. I övriga Norden kallar man genren för kriminallitteratur och det tyckte hon att vi skulle göra här också, men det gör vi inte i Sverige. Vi skiljer på deckare och thrillers, har vi gjort på detta bibliotek. Men det skulle lika gärna kunna heta kriminallitteratur. Crime Fiction heter det i England. Deckare är ett sådant vedertaget begrepp. Vi säger deckare, det är det man använder" Lisa anser att kriminallitteratur och deckare är samma sak. En övergripande term för hela genren anser Lisa kunde vara kriminallitteratur.

6.1.2 Attityder och tillvägagångssätt

Bibliotekariens attityder till deckargenren då böckerna köps in på biblioteket har ingen påverkan på bibliotek A. Om detta berättar Lisa följande:

Vi köper in och bedömer deckaren som vanlig skönlitteratur. De flesta av oss som iallafall jobbar på detta bibliotek, gillar att läsa bra böcker, ifall det är deckare eller vanlig skönlitteratur, sedan kanske andra läser mer deckare än andra. Det som får bra recensioner och det som folk frågar efter. Men det kan också vara i skönlitteratur att det finns många böcker som får oförskämt långa köer, att alla måste läsa den, kan vara mycket media. Att, t.ex. Liza Marklund själv är på omslaget, det kan jag tänka mig var väldigt speciellt då hon kom. Men det är ju sådant med media som man kan bli lite trött på. Man håsar upp vissa böcker, vissa kändisar som ska skriva egna böcker. Finns inte så mycket i deckarvärlden utan det finns överallt. Såpakändisar och mycket sådant.

Alla deckargenrer väljs alltså att köpas in på bibliotek A. Men sexualitet, våld och dåligt skrivna köps inte in. Lisa säger: "Vet inte om det finns något speciellt för deckare".

Deckargenrens inköp på bibliotek A går till på följande sätt: berättar Lisa;

Vi har och läser sambandslistor från BTJ, där köper vi in och vi köper väldigt mycket från aktiva besökare här och inköpsförslag. Vi försöker också att läsa dagstidningarnas kultursidor, *Svenska Dagbladet*, *Dagens Nyheter*. Det är ingen av oss här som har speciellt ansvar för deckare, utan vi har delat ansvar när det gäller skönlitteratur, deckaren ingår i det. Sedan ibland kan jag bläddra igenom tidskriften *Jury*. Men den kommer inte ut så ofta, så dessa recensioner i *Jury*, känns ganska gamla och ofta har vi redan köpt in de deckarna, det är sällan som man har missat något. Det är inte så att någon har speciellt uppdrag att bevaka deckarna. Tror inte att vi missar så mycket deckare. Vet inte.

På bibliotek A kan låntagaren komma med inköpsförslag och det har stor påverkan.

Någon hänsyn till deckarförfattarens kön tas det inte på bibliotek A.

Inget vi tänker på. Inte i skönlitteratur heller. Vi köper in det som kommer. Men man kan ju lyfta fram, skylta med, prata om viss litteratur. När det gäller deckare tycker jag att kvinnorna ligger bra till, engelska Ruth Rendell, Minette Walters och flera andra av de engelska är ju redan sådana riktiga deckartanter och det finns ju flera kvinnor. Det finns ju ett pris som hette Polonipriset, som svenska deckarakademin gav ut till en svensk kvinnlig författare, som kom i samband med Liza Marklunds debut, gavs det ut för att få svenska kvinnor att skriva deckare, men det har de slutat

med, för nu är det många kvinnor som skriver deckare. Vi tänker inte på det, vi skulle nog inte köpa in en deckare för att den är dålig för att få flera kvinnliga författare. Men när vi väl har dem, kan vi ju lyfta fram dem och göra tema utställningar. Kvinnor från hela världen. Lyfter gärna fram kvinnliga författare. Men tänker inte på det då det köps in. Sedan kan den ju vara bra för att den lyfter fram kvinnliga erfarenheter, men då är det ju ändå en bra bok, säger Lisa.

6.1.3 Förmedling

Deckargenren på Bibliotek A placeras på en speciell hylla, där Deckarna delas upp i Deckare och Thrillers, vilket även står på hyllan, samt att Deckarna är märkta genom att de är stämplade med ett D och Th inne i boken.

På Bibliotek A har de inte några speciella riktlinjer för vad en deckare är då den klassificeras på biblioteket. "I katalogen, nej det blir som en vanlig skönlitterär roman, då den klassificeras och lägger till ämnesordet 'deckare'. Börjat lägga in ämnesordet på t.ex. polisnamnet Wallander. För att man ibland bara kommer ihåg Wallander och inte vem som skrivit dem. Även ordningen på böckerna kan läggas in, t.ex. Damernas detektivbyrå i vilken ordning de kommer. Kan göras lite sådana extra saker. Det görs även i fantasy", svarar Lisa.

För att fånga deckarintresset hos bibliotek A:s låntagare berättar Lisa, att följande göras, "Nu i påsk hade vi lite påskkrimsatsning. I Norge finns det något som heter påskkrim, de läser mycket deckare kring påsk. Det har vi hängt på i några år och haft, skrivit lite extra om det på hemsidan om deckare och deckarkorsord och besök från västsvenska deckarförfattare som läste ur sina böcker och presentera sig och speciell skyltning. Vid påsk brukar vi ofta, sälja gallrade deckare. Lyfta fram även vid sommar, då det läses mycket".

6.1.4 Efterfrågan

Det som är populärast hos låntagaren är främst svenska deckare. Bibliotekarierna på bibliotek A brukar fråga om låntagaren vill ha svenskt. En del vill inte ha poliser och del tycker att Agatha Christie är jättetråkiga. "Sedan är det väl de där spionagent romanerna, amerikanska som vissa bara vill ha och andra vill inte alls ha det", säger Lisa.

De deckarförfattare som är mest populära hos bibliotek A:s låntagare är Camilla Läckberg och Stieg Larsson och är de som ligger i topp. Läckbergs Fjällbacka-deckare är det många som vill läsa. Svenska deckare, t.ex. Helene Tursten är populär, även de norska författarna Anne Holt och Karin Fossum är populära.

De mönster som finns i deckargenrens utlån och historia anser Lisa, hör samman med Liza Marklund och deckarbommen. "Man märkte att det blev ett sådant gensvar. Det finns många deckare innan men inte på samma sätt. Det finns många författare som har etablerat sig på de senaste tio åren. Det kommer nya hela tiden. Enstaka författare har skrivit någon deckare, ex. Kallifatides, vilka säljs jättebra. Inbillar sig att det är lätt att skriva deckare. (Kommer ut med många romaner). Det är lättare att själv ge ut en roman idag, då även en deckare. Ex. via Internet, eget förlag".

På bibliotek A läses fortfarande deckare av Maria Lang, Bo Balderson, Maj Sjöwall-Per Wahlöö och Agatha Christie. Nya utgåvor av Agatha Christie köps in hela tiden. Medan Maria Lang inte längre ges ut i nya utgåvor, men det är många som frågar efter Lang. De finns inte heller i pocket, vilket gör dem svåra att få tag på.

På frågan om t.ex. Camilla Läckberg och Stieg Larsson har tagit över, svarar Lisa, ”Oj. Det vet jag inte. Lånas mycket. Lite som då man var i slukaråldern, 10-11 års åldern. Läser deckare på samma sätt. Tittar man på ett exemplar på deckarhyllan har det varit utlånat hur många gånger som helst. Forsar igenom deckare. Lånar många åt gången. Kan tänka mig att t.ex. Läckberg hjälper till med deckarläsandet”.

Om det idag finns några trender i deckargenren säger Lisa, “Kanske att det inte ges ut så många deckare som det gjorde förut, efter Marklund. Etablerade författare skriver deckare. Arne Dahl pseudonym för (Jan Arnard). Spännande i att skrivit 10 st. under pseudonym, skrev 6-7 böcker innan han avslöja vem han var. Han har höjt genren. Förlag som har specialiserat sig på deckare. Det finns ett som heter 'Minotaur', som har specialiserat sig på Anglosaxiska deckare, t.ex. Denice Mina, Peter Robinson som gått mycket bra.”

De skillnader som finns i dagens deckargenren och som inte fanns längre tillbaka i tiden, tror Lisa hör samman med att deckargenren idag innehåller mer våld och sex. Men det finns i all litteratur, det är idag mer detaljerat och inga omskrivningar. Det är mest språket som skiljer sig åt. Idag är det kanske inte lika trevligt, inte lika trevligt på det småstadliga sättet som det var på t.ex. på 1950-talet.

Det går inte att se skillnader mellan kvinnor och mäns deckarutlån. Marklund och Larsson läser alla. “Sedan finns det hårdkokta, kanske mer män läser. Det går bara att spekulera i detta. Inga stora skillnader när det gäller deckare”, säger Lisa.

På bibliotek A påverkas deckargenrens utlån av att deckarserier som visas på tv och film. Går t.ex. "I Mördarens spår", "Kommissarie Frost", "Kommissarie Morse" och "Morden i Midsomer" på tv, vill folk läsa det. Bibliotek A har det mesta både i bokform och på film.

Något annat som också i stort påverkar deckargenren är ljudböckerna, anser Lisa. Deckaren är stark inom ljudboken. Många har läst mycket deckare pga. ljudboken. Det beror på att det finns mycket deckare som ljudbok.

6.2 Bibliotek B

Här är det en kvinnlig bibliotekarie med namn Ulla som har intervjuats. Ulla har arbetat som bibliotekarie sedan 1986. På biblioteket har hon ansvar för skönlitteraturen. Ulla läser gärna deckare. Folkmängden för Bibliotek B:s kommun är ca 31 000 invånare.

6.2.1 Attityder och erfarenheter

Ulla anser att hennes attityder till deckargenren är kopplat till olika kvalitet på deckaren, både bra och dålig sådan.

Om Ullas attityder har förändrats genom åren, svarar hon, "nej, de har varit samma hela tiden".

På bibliotek B är det inte bibliotekarien som bestämmer statusen på deckaren. "Nej mer på efterfrågan från låntagaren. Förut hade vi deckarna bland den vanliga skönlitteraturen, nu är deckarna på egna hyllor. Vi köper ett par exemplar av populära deckarna. Faktaböckerna om deckare är insprängda bland deckarna. (Satsar mycket på förmedlarsamtal)", berättar Ulla.

Någon speciell situation där deckarens status haft en avgörande roll för deckarens vara eller inte vara på biblioteket har Ulla inte varit med om.

Enligt Ulla är en bra deckare, "En bra personbeskrivning är viktig för mig. En trovärdig intrig och spännande." De mord & spänningförfattare (deckarförfattare) som Ulla tycker är bra är följande; Karin Alvtgen, Karin Fossum, Jo Nesbø, Stieg Larsson, Håkan Nesser, Henning Mankell, Ira Levin. Ulla tycker att det är intressant att läsa böcker som tar upp frågor om skuld, skam, ondska. Vill gärna ha en förklaring till varför förövaren är som han/hon är. Frågor som vänder på rollerna, vem är egentligen förövaren, vem är offret? ofta är det intressanta samtidsskildringar i dessa böcker. Vill inte ha en alltför förutsägbar handling utan gillar att bli överraskad. Vill också att lösningen ska vara trovärdig.

När det gäller alla deckarnamn som finns säger Ulla, "Jag tycker inte att det är viktigt med namnen. Vi sätter här in alla deckare under namnet 'Mord och spänning'. Det som ibland händer är att man måste renodla genren, och vad som då händer är att romaner som är lite av en deckare, kan det hända att boken sätts både på 'Mord och spänning' hyllan och på den vanliga hyllan, flyttar den ifall den lånas på vanliga hyllan flyttas den till deckar- (mord och spänning) hyllan. Väldigt noga med att sätta in alla deckare under "Mord och spänning."

Om kriminallitteratur och deckare är samma sak svarar Ulla, "Ja, jag har inte tänkt så mycket på det."

En övergripande term för hela deckargenren, anser Ulla, att Deckare kan vara. "Det behöver inte vara en detektiv. 'Mord och spänning' kan också vara en övergripande term", enligt Ulla.

6.2.2 Attityder och tillvägagångssätt

Ifall bibliotekariens attityder till deckargenren har någon påverkan vid inköpet, berättar Ulla, att de på bibliotek B går på kvalitet och efter en mediaplan. De går inte så mycket på genrer.

Inköpet av deckargenren på bibliotek B baserar sig på BTJ-katalogen med komplement av recensioner. "Vi går mycket på recensioner", berättar Ulla.

De speciella direktiv som finns för vilka deckargenrer som ska och fås köpa in på bibliotek B, är det kvalitet och mediaplan som gäller och som styr inköpet.

Om man som låntagare på bibliotek B kan komma med inköpsförslag, svarar Ulla. "Javisst, vi uppmanar dem till det. Om det är en deckare så köps den in. Men det handlar om mediaplanen och kvalitet också. Vi lägger inte så mycket vikt vid språket utan om det finns våld, sex, spekulativt våld. Det kan ju ibland vara lite svårt avgöra, om det ligger precis på gränsen, men det kan vara en annan historia".

På bibliotek B tar de ingen hänsyn till deckarförfattarens kön när de köper in deckargenren. Det beror på vad som kommer ut. De går på recensioner. Ibland sätter de upp en roman både bland den vanliga skönlitteraturen och på deckarhyllan.

6.2.3 Förmedling

På bibliotek B placerar de deckargenren på en speciell deckarhylla med namnet "Mord och spänning". Böckerna är märkta med en svart prick på bokryggen. På hyllan står det "Mord och Spänning".

Några speciella riktlinjer för vad en deckare är då den klassificeras på bibliotek B finns inte. Ulla säger "Det kan vara olika, men vi placerar böckerna på 'Mord och spänning'. Men vi klassificerar inte böckerna, det sköts av BTJ med ämnesord och vad boken handlar om".

Något speciellt för att fånga deckarintresset hos låntagaren tycker bibliotekarie Ulla och bibliotek B inte behövs göras. Det beror på att det redan är en sådan populär genre som den är. Men Ulla berättar att bibliotek B har en speciell skylthylla för deckare och att de också har hjälpmedel i form av faktaböcker för att hitta författare.

6.2.4 Efterfrågan

Bland Bibliotek B:s låntagare är Camilla Läckbergs deckare populärast. Folk vill följa huvudpersonerna i böckerna. Många vill läsa dem i ordning, fast de är fristående. Ulla säger "För min del spelar det ingen roll, men många låntagare frågar efter det, och vill läsa den första delen och vill följa de som löser gåtan och följa deras familjerelation. Många är väldigt noga med det".

De Speciella deckarförfattare som är mest populära på bibliotek B är främst Camilla Läckberg, Liza Marklund och Stieg Larsson. Men även Anna Jansson, Åsa Larsson, Helene Tursten, Mari Jungstedt, Håkan Nesser, Karin Alvtogen, Stephen Booth och Dan Brown hör till de populäraste deckarförfattarna.

Om det går att se några mönster i deckargenrens utlån och historia på bibliotek B, säger Ulla:

Visst lånas Agatha Christie och de andra författarna fortfarande. Numera har vi en speciell magasinshylla för deckare. Det har vi inte haft förut, har haft det några år, kan svälla ut hur mycket som helst på vanliga deckarhyllan. Sätter dubletter där nere (magasinet). Tidigare hade vi dem bland vanliga romanerna, men nu skiljt ut dem på egna hyllor så det går att gå ner titta där också. Som sagt Bo Balderson Sjöwall-Wahlöö har kommit ut i nya utgåvor och lånas igen. Jan Mårtenson är väldigt populär fortfarande. De nya lånas ju mer. Stieg Larsson lånas ju helt klart mera.

De trender som finns i dagens deckaregenrer är att det finns mer kvinnliga författare. Bl.a. Åsa Larsson, Anna Jansson, Helene Tursten. Förr var det mer pusseldeckare, inriktat på vem som gjorde brottet. Nu är det också mer samhällsskildringar.

De skillnader som finns i dagens deckarutlån kontra deckarutlånen bakåt i tiden, säger Ulla följande om; "Jag har en känsla av att det var en populär genre genom åren och blivit ännu populärare nu. Det lånas mycket deckare. Men en del tycker det är en låg status på deckarna och är skräp".

Om kvinnornas deckarutlån skiljer sig från männens, svarar Ulla, "Det är inget vi tänker på och gör".

Om det går att se vilka deckare som är mest populära hos kvinnor och män, säger Ulla, att "Nej det finns ingen möjlighet till att göra. Kanske att hårdkokta är mer populära hos män".

Ifall deckarserier på tv och film påverkar deckargenrens efterfrågan på bibliotek B, så är svaret, "Ja det gör det. Ja mycket boktips program påverkar. Medierna har stor kraft". Bibliotek B har ett begränsat urval av deckare på video och DVD. Men reklam för filmade böcker finns, men et är inte bara på deckare som det finns.

På bibliotek B efterfrågar låntagaren till en viss del, sådant som de har sett på tv och vill läsa mer av det i bokform.

6.3 Bibliotek C

På bibliotek C har det intervjuats en kvinnlig bibliotekarie med namnet Siv. Siv började sin bibliotekariebana 1976, då hon tog bibliotekarie examen. På biblioteket är Siv, fjärrlåneansvarig och läser gärna deckare. Bibliotek C:s kommun folkmängd är ca 50 000 invånare.

6.3.1 Attityder och erfarenheter

Siv berättar att hon inte har några speciella attityder till deckargenren. "Så det är bara att konstatera att deckargenren är väldigt bred och efterfrågad genre. Det har vi anpassat oss efter här på biblioteket. Självläser jag mycket deckare".

Om Sivs attityder till deckargenren har förändrats genom åren, säger hon, "Nej, varit samma hela tiden".

Siv har inte varit med om någon speciell situation då deckarens status har haft en avgörande roll för deckarens vara eller inte vara på biblioteket. "Kan inte komma på något och vet inte vad det skulle kunna vara. Upplever inte att deckaren är ifrågasatt på något sätt som genre är den inte ifrågasatt alls. Det är snarare så att vi köper in på recensioner och redaktörsomdömen. Är det en deckare som får dåliga recensioner behandlas den inte annorlunda än vanlig skönlitteratur som får dåliga recensioner".

En bra deckare enligt Siv, är då deckaren, inte innehåller blod som stänker. Siv tycker, inte det är viktigt med detaljer, inga detaljer om hur mordet gick till eller hur kroppen såg ut efteråt. Det är mer spänningen som är viktig. Den ska vara välskriven. Ha en bra och fyllig personskildring samt en bra och rimlig intrig. En psykologisk spänning, en spänning utan detaljerat snaskigt våld. P.D. James, Rut Rendell, Stephen Booth, Peter Robinson, Reginald Hill och Håkan Nesser är Sivs favoritförfattare. Hon läser andra också, men det är dessa som hon alltid kastar sig över. Hon gillar Nessers sätt att skriva för att det är lite småklurigt, lättflytande språk och svensk nutidsmiljö. Hon föredrar brittiska författare framför amerikanska. Hon tycker att de brittiska i allmänhet har mindre snaskiga detaljer. Hon tycker också att det är inte det detaljerade våldet som utgör spänningen i en bra deckare utan en bra intrig, trovärdiga personer, psykologin och miljön.

När det gäller alla deckarnamn som finns, tycker Siv var en intressant fråga. Hon säger:

Det prata vi om. En sak är vad man tycker och kan och det är sedan en fråga hur man praktiskt ska ordna det på Biblioteket. Här har vi bestämt oss för att kalla det Deckare och thrillers och dem har blandats på en speciell genre hylla. Vad man ska kalla det, kan användas som spänningslitteratur har jag sett, men här kallar vi det deckare och thrillers. Deckare är ju egentligen inte ett bra ord, det förutsätter en detektiv, hur många s.k. Deckare innehåller en detektiv numera. Nej, det gör mera gammaldags, som, t.ex. Agatha Christie. Deckare är som jag uppfattar det som övergripande och innehåller polisromaner. Det är en uppfattning. *Da Vinci koden* t.ex. är märkt som deckare, men är inte deckare inte en kriminalroman heller. Det är mer en spänningsroman.

Om deckare är samma sak som kriminallitteratur, anser Siv, "generellt sett är det väl det". Delar inte upp det så mycket här. Kriminallitteratur är mer författarlexikon, etc. En övergripande term för hela deckargenren anser Siv, "Spänningsroman, kan man möjligen säga, men jag vet inte om det är en sorts allmän vedertagligt begrepp, det vet jag inte. Jag skulle kunna tänka mig att använda det".

6.3.2 Attityder och tillvägagångssätt

Om bibliotekariens attityder till deckargenren har någon påverkare när den köps in på bibliotek C, är svaret nej. Bibliotek C går de på efterfrågan, får deckaren hyfsade recensioner köps den in och kommer det en fråga på den övervägs beslutet.

Om alla deckargenrer köps in på biblioteket, går inte att svara på.

På bibliotek C köps deckarna in via BTJ:s sambandslistor, efterfrågan och recensioner. "Många av oss läser recensioner i rikspress. Deckarnas inköp skiljer inget från annan litteraturs inköp. Går på erfarenhet, många här läser mycket deckare. Man säger det man vet om boken", berättar Siv.

Några speciella direktiv för vad en deckare är då den köps in på bibliotek C finns inte. De går mycket på efterfrågan. En känd författare som skriver bra, köps in ändå utan att invänta recensioner.

På bibliotek C kan låntagaren komma med inköpsförslag och det påverkar jätte mycket. "Varje dag går vi igenom de inköpsförslag som kommit in dagen innan. Vissa köps in direkt och vissa tas upp och funderas vidare på", berättar Siv.

På bibliotek C tar de inte någon hänsyn till deckarförfattarens kön. Inget medvetet iallafall. Men mer kvinnliga kanske förekommer, men ingen avdelning/avvägning eller fördelning finns på detta.

6.3.3 Förmedling

På bibliotek C placerar man deckargenren på en speciell hylla, med namnet Deckare och Thrillers har de som namn. Deckarna är märkta på bokryggen med ett D eller Th. På hyllan står det Hc/Hce Deckare.

Speciella riktlinjer för vad en deckare är då den klassificeras på bibliotek C finns inte. De går på recensioner. Men ibland kan t.ex. romartid, Rom, deckare läggas in som ämnesord.

För att fånga deckarintresset hos låntagaren på biblioteket görs det inget speciellt, berättar Siv. "Det är inget medvetet vi arbetar med, det behövs inte. Det är inte den genren som behövs lyfta fram tycker jag och vi. Den säljer sig själv. Det kan vara okända deckare som behövs lyfta fram. De som läser mycket läser många deckare".

6.3.4 Efterfrågan

På bibliotek C är inga speciella deckargenrer mest populära hos låntagaren. Men många vill ha svenska deckare och även svensk miljö.

De speciella deckarförfattare som är mest populära på bibliotek C, är mycket brittiska och svenska författare. Hos låntagaren är framsidan på deckarboken viktig, man känner igen den, om man har läst den eller inte. Stieg Larsson är väldigt i ropet på bibliotek C och Camilla Läckberg är också populär här.

Några mönster i deckargenrens utlån och historia på bibliotek C, berättar Siv följande:

Många äldre läser Björn Hellberg. Över medelåldern frågar efter honom. Maria Lang, Bo Balderson, Sjöwall-Wahlöö- Nja. Christie alltid efterfrågan på. Lätt att läsa både på svenska och engelska. Sedan finns det låntagare, som läser hela författarskap som, Christie, Trenter, Sue. Jag har läst de här och de här, har ni de här. Lang finns ej köpa längre. Men går fjärrlåna. Christie och Trenter är populära. Sjöwall-Wahlöö har fått ett uppsving i och med Beck-filmerna. Där är det yngre som frågar efter, de frågar efter "Beck-Böcker". Det finns fler filmer än böcker. Gamla klassiker som Christie och Trenter läses mycket fortfarande. Man läser om mycket. Läckberg, Mankell, Stieg Larsson kan man säga har tagit över. Jan Mårtenson är alltid populär. Han är också snäll. Det är en grupp, mest äldre som läser och frågar efter dem, sedan kanske yngre läser dem också och hittar dem själva, det vet jag inte. Jag uppfattar att det är som att åldersfråga, vad man läser. Bo Balderson har haft en fråga på och då var det en 65+ som fråga efter det. Som förmodligen hade läst Balderson förr och vill känna att en bok var lika bra nu, som den var då. Sjöwall-Wahlöö, Christie går hela tiden. Lang är lite död just nu. Men det kan räcka med att tv gör någon nyinspelning. Tv har en enorm genomslagskraft. Betyder enormt mycket. Henning Mankells böcker är ju också filmade, efterfrågan pga. det. Camilla Läckberg är ju efterfrågan på. Elizabeth George är det efterfrågan på hennes böcker. Liza Marklund frågas det också på och Stieg Larsson.

Men detta är ju svenska författare. Sedan finns det uppsjö av amerikanska och brittiska författare. Svenska författare tror jag har en bredare publik, men det är något jag tror.

Om det går att se några trender i deckargenren säger Siv, "Tittar man långt tillbaka, långt tillbaks då menar jag 30 år eller längre och då har ju motivet ändrats nu, som t.ex. incest, kvinnomisshandel, kvinnor våldtas eller plågas, så såg ju inte deckaren ut för 30 år sedan. Då handlade det väl mer om vanliga människor. Blivit mer incest och liknande på senare år".

På frågan om det finns skillnader i dagens deckarutlån mot deckarutlån bakåt i tiden, svarar Siv, att "Deckaren har alltid varit en stor genre".

Ifall kvinnors och mäns deckarutlån skiljer sig åt, säger Siv "Generellt läser kvinnor mer än män. Deckare är populära hos båda men kvinnor lånar mer".

På Bibliotek C påverkas deckargenrens efterfrågan mycket av deckarserier som visas på tv och film. T.ex. *Kommissarie Morse* och *Morden i Midsomer* frågas det efter. Colin Dexter som har skrivit om kommissarie Morse efterfrågas. Caroline Grahams *Morden i Midsomer* böcker har bibliotek C, 5 böcker på engelska.

6.4 Bibliotek D

Här är det en manlig bibliotekarie med namnet Sture som har intervjuats. Sture har arbetat som bibliotekarie i 23 år. Sture läser gärna deckare. Folkmängden för Bibliotek D:s kommun är ca 100 000 invånare.

6.4.1 Attityder och erfarenheter

Sture har en bra och positiv attityd till deckargenren. Han säger "om jag hade en inställning till deckaren som privatperson samtidigt som bibliotekarie hade negativ syn på deckaren hade det varit en komplicerad balansgång". Sture tillägger; "Det skulle kunna finns omständigheter då det inte alls behövde vara någon komplicerad balansgång: om jag t.ex. vore fullkomligt ointresserad av deckare skulle det inte behöva förhindra att jag bedömde deckarens inköp eller icke inköp utifrån några allmänna positiva riktlinjer".

Stures attityder till deckargenren har inte förändrats genom åren, de har varit det samma hela tiden.

Om bibliotekarien på bibliotek D kan bestämma deckarens status, svarar Sture, "Deckarens status kan ej skiljas från annan litteratur. Kan man bestämma vilken status som historieböckerna har. Svårt att veta vad status innebär".

Någon speciell situation då deckarens status haft en avgörande roll för deckarens vara eller inte vara har Sture inte varit med om. Han säger följande om detta, "Genrens status vara eller inte vara kan jag inte koppla med någon situation. Nej jag vet inte vad det skulle vara".

Att deckare kan benämnas med följande deckarnamn, som t.ex. deckare, kriminalroman, detektivroman och kriminallitteratur anser Sture:

Böcker om verkligheten måste vara kriminallitteratur även om det inte är en kriminalroman. Förmodligen kan man plocka in facklitteratur här. Skillnaden mellan deckare och detektivroman tycker jag är, om de gamla detektivromanerna är en roman om en detektiv. Det finns då många som menar en detektivroman så förknippas med de gamla pusseldeckarna. Skulle inte vilja skilja ut något. Polisroman kanske. Ibland är det självklart vad det ska kallas för, om det är en deckare.

Ifall deckare och kriminallitteratur är samma sak, säger bibliotekarie Sture, "Både ja och nej. Det kan vara olika sak, men behöver inte vara det. Inom kriminallitteratur räknas facklitteratur in, räkna in skönlitteratur där också som en följd, men i den meningen räknar jag inte att det är samma sak. Men vad skiljer deckare från kriminallitteratur är svårare".

Om Sture anser att det finns en övergripande term för hela deckargenren, svarar han, "tja, det finns ju deckare, så det kan heta deckare. Alltså Deckare".

En bra deckare enligt Sture, ska vara en pusseldeckare, välskriven. "Jag är väldigt förtjust i språket, Läser inte utpräglade psykologiska deckare, men Ruth Rendells kommissarie Wexford är bra" säger Sture. De skildrar en vanlig situation menar han. Sture säger också att miljön har en till viss del betydelse, det är ju där det utspelar sig. Miljöbeskrivningen är bra för atmosfären. De deckarförfattare som Sture har som favoriter är Carter Dickson (eller John Dickson Carr), Ellery Queen (särskilt de tidigare) och hans föregångare S S van Dine, Anthony Boucher, Clayton Rawson, Ngaio Marsh, Nicholas Blake, Dorothy Sayers, Marery Allingham (ibland), Cyril Hare, Earl derr Biggers (böckerna om Charlie Chan), Edmund Crispin- och vad de har gemensamt är möjligen att de skriver pusseldeckare och hör hemma i den brittiska (och i någon mån amerikanska) deckarens guldålder. Bland de nyare gillar Sture, deckarförfattarna, Stephen Booth och Peter Robinson, bland de svenska är det Kjell Eriksson.

Det ska inte vara för detaljerat. Personbeskrivningen har betydelse ibland, men det beror på vad man menar med det. Inte för detaljerat, "I den meningen att exempelvis Elizabeth George inte måste skriva hundra sidor om en persons söndagspromenad om inte promenaden ifråga har någon betydelse för boken och särskilt inte om det är en fullkomligt ovidkommande biperson, som är ute på vandring. Detaljer i övrigt har jag ingenting emot, snarare tvärtom".

6.4.2 Attityder och tillvägagångssätt

Om bibliotekariens attityder till deckargenren har någon påverkan då den köps in på bibliotek D, säger Sture; "Vet inte riktigt". Han undrar, "Kan man inte se det som en sammanfattning av det andra".

Alla deckargenrer väljs att köpas in på bibliotek D. Sture berättar att de köper in den övergripande genren deckare. "Det är ju inte så att man väljer att köpa in mer deckare som handlar om seriemördare eller böcker som handlar om stickande tanter på landsbygden. Det går inte att säga".

Vid inköpet av deckaren på bibliotek D, används BTJ-sambindslistor, därifrån köps all litteratur in från. Recensioner från dagstidningar och BTJ-katalog används också, där läses det recensioner och köps in ifrån. Egen erfarenhet av författare är något som också påverkas om man har läst en viss bok och tyckt om den. "Allt köps naturligtvis inte via BTJ:s sambindning, då skulle det inte gå att påstå att en hel del köps på inköpsförslag. Man kan säga att grunden är BTJ:s sambindningslistor eftersom det är det enda samlade ställe där den större delen av utgivningen presenteras och oftast är det de recensionerna som man har att grunda sin bedömning på. Att egen erfarenhet av en viss författare kan påverka är t.ex. i den meningen att det kan korrigera hur man uppfattar en recensents negativa eller positiva omdömen om en bok", menar Sture.

Några speciella direktiv för vad en deckare är då den köps in på bibliotek D finns inte. "Nej, samma som för annan litteratur. Viss hänsyn till våld och sex, (men det är väl egentligen mest i sambindningslistorna som den hänsynen tas) men det finns i all litteratur, så inget speciellt", säger Sture.

På bibliotek D kan låntagaren komma med inköpsförslag, vilket har en stor påverkan. Om det kommer in ett inköpsförslag så köps det in.

På bibliotek D tas det ingen hänsyn till deckarförfattarens kön. Det finns inte heller någon jämn fördelning på det vid inköpet. Om detta säger Sture, "Nej, det kan det inte heller göra. Då skulle man ju tagit hänsyn till det. Det går inte. Man får köpa in det oavsett vem som skriver".

6.4.3 Förmedling

På bibliotek D placeras deckargenren på en speciell deckarhylla. Det kan dock skilja lite grann beroende på språk. Men på svenska och engelska finns en speciell deckarhylla. På övriga språk står deckarna bland detta språks skönlitteratur. Deckarna är märkta med DAT, som står för Deckare, Agent, Thillers. På bokryggen står det ingenting, men på baksidan av boken står det DAT. På hyllan står det Hce/Hc DAT Deckare.

Några speciella riktlinjer för vad en deckare är då den klassificeras finns inte. "Nej Klassificering är ämnesord som görs av BTJ. Läggs till och tar bort ibland. Spänningslitteratur, ex. hos Stephen King. När det gäller ämnesord förekommer det mest i form av geografiska benämningar, man kan t.ex. söka på Venedig eller Uppsala. Men det är långt ifrån utbyggt, för Uppsala hittar man t.ex. bara en deckare av Kjell Eriksson", säger Sture.

För att fånga deckarintresset hos låntagaren på bibliotek D, görs inget speciellt. Sture menar att "behöver inte fånga upp det, det går av sig själv. Utställningar, de gjordes på den tiden då det fanns sådana där utvikbara utställningsskärmar att sätta upp. Men det görs inga utställningar nu. För lite utrymme för det. Finns dock ett bokbord. Är ganska trångt i hyllan, skyltas inne direkt i hyllan. Ingen speciell skylthylla finns. Det finns en inledande hylla med nyss återlämnade deckare och den kan ju fungera som en skylthylla. Inget annat görs för att fånga intresset, det är såpass självgående".

6.4.4 Efterfrågan

De deckargenrer som är populärast hos låntagaren på bibliotek D, säger Sture följande; "Då får man dela upp genrerna. Det är bara en gissning men om det skulle finnas en historisk genre indelning. Alla deckargenre är en genre. Pusseldeckare i vid bemärkelse. Polisromaner. De går in i varandra. Det går i vågor, vad låntagaren frågar efter. Inga genre skäl vad som är populärt".

På bibliotek D är bl.a. Camilla Läckberg, Stieg Larsson, Dan Browns *Da Vinci koden* och Mari Jungstedt, mest populära hos låntagaren.

Om det går att se några mönster i deckargenrens utlån och historia, svarar bibliotekarie Sture, "Nya upplagor av gamla deckare kommer hela tiden. Lang, Balderson, Sjöwall & Wahlöö fortfarande populära, vet ej. Jan Mårtenson skriver ju fortfarande och är lika populär. Bo Balderson inte så utlånade. Bygger på någon samhällssatir. Agatha Christie är alltid populär. Mankell, Elizabeth George är gamla i vid mening, men populära".

De trender som nu finns i deckargenren är att "Alla ska skriva deckare. Är de inte justitieminister längre så ska de skriva deckare", anser Sture.

Ifall det på bibliotek D, finns några skillnader i dagens deckarutlån och deckarutlånen bakåt i tiden berättar Sture, "Förr i tiden plockade vi på sommaren upp deckare från magasinet, då var allt så utlånat. Det gör vi inte i samma utsträckning idag, därför att det finns så mycket".

Om kvinnornas deckarutlån skiljer sig från männens, säger Sture, "Kvinnor lånar mer. Det finns inget speciellt svar. Vet inte om det finns någon skillnad egentligen".

Om det på bibliotek D går att se vilka deckare som är populära hos kvinnor respektive män, svarar Sture, "Det som är populärt är populärt hos båda. Men det är inget som görs. Utifrån utlåningsstatistiken här kan man i varje fall inte ge något svar på den frågan".

På bibliotek D påverkar deckarserier på tv och film till en viss del, då det gäller deckarens efterfrågan. Men om låntagaren frågar efter sådant som de har sett på tv och vill läsa mer om i bokform, svarar Sture, "Man vet ju inte hur det är med det. Men till en viss del, ja".

6.5 Bibliotek E

På bibliotek E har det intervjuats, två kvinnliga bibliotekarier. Bibliotekarie 1 är Emma som har 8 år i tjänsten. Bibliotekarie 2 är Mona som har arbetat som bibliotekarie sedan 1982, med ett avbrott under 4,5 år (2001-2005), då hon jobbade på bokförlaget till en kristen internationell organisation. Både Emma och Mona läser gärna deckare. Bibliotek E:s kommun folkmängd är ca 9200 invånare.

6.5.1 Attityder och erfarenheter

Bibliotekarierna Emma och Mona har båda två en bra och positiv attityd till deckargenren. De tycker också att det är en väldigt populär genre. "Även om man själv inte hade tyckt om det. Men det gäller alla genrer", säger Emma. Mona tillägger att "det kommer, ges ju ut väldigt mycket deckare och många som skriver deckare".

Emma säger att hennes attityderna till deckargenren har varit samma hela tiden. Mona säger, "Jag får säga den har blivit mera positiv till deckargenren under åren. Framför allt har utlånen ökat väldigt och folk frågar väldigt mycket efter deckare och läser mycket. Om jag har blivit mera positiv till deckargenren, jag kan inte säga att jag har varit negativ till den. Efterfrågan ökar, det kommer mycket kvinnliga deckare och många kvinnor som läser deckare".

Om bibliotekarien på bibliotek E kan bestämma statusen på deckaren, svarar Emma, "Det kan man väl i för sig, det beror på vilken attityd man har, de som inte har så bra attityd, placerar kanske inte deckaren i ett hörn så men, det gör man ändå inte. Försöker skylta lika mycket med de som är populära och de som inte är populära".

Bibliotekarie Emma har inte varit med om någon speciell situation då deckarens status haft en avgörande roll för deckarens vara eller inte vara. Medan bibliotekarie Mona berättar följande:

Jag har ett exempel som jag kom att tänka på, nu är det ju barnböcker. Enid Blyton, som jag läste mycket när jag växte upp. De var ju inte rumsrena på bibliotek. Jag började jobba 1982 och då jag jobbade på ett bibliotek, kommer jag ihåg ett sådant exempel, var en låntagare inne och verkligen ställde den frågan varför biblioteket inte hade de böckerna. När vi skulle förklara det, vi fick ju då säga att vi har ett visst anslag att handla böcker för och de här böckerna kommer inte upp i den här klassidén för att vi ska kunna köpa in dem och vi har inte råd att köpa in dem då. Förresten är de så pass billiga att man lätt kan handla in dem själva. Det var de, om man jämförde med andra barnböcker. De var billiga och då kunde man själv som privatperson köpa och läsa. De var rasistiska, det var de säkert, de var det, de har tvättats. Fördomar mot mörkhyade människor var ofta skurkar.

Emma tillägger, "Det stämmer nog, inget som man har tänkt på när man läser böckerna direkt. Det säger man ju om Agatha Christie också, att hon var rasistisk. Det har man inte tänkt på innan någon sagt det och då tänkte man, det stämmer nog. Stor debatt om *Tio små negerpojkar*".

Vad som är en bra deckare enligt de båda bibliotekarierna på bibliotek E är följande, Emma börjar med att säga, "Det ska hända något, det får inte gå halva boken och sen inget. För mig får det gärna vara några mord och spännande och gärna psykologiskt. Bra handling och bra språk som i en vanlig, ingen skillnad från någon annan litteratur. Sedan ska inte slutet vara stressande, det var han som gjorde det och så var det inget mer. Det får gärna vara dramatiskt slut och lite förklarande". Mona håller med och tillägger, "För mig är det viktigt också, de där huvudpersonerna, detektivens och deras privatliv, är intressant. De deckare jag har valt är det så att man får följa dem i bok efter bok". Emma menar att miljöbeskrivningar är också viktiga. Emmas favoritförfattare är de manliga brittiska författarna, Stephen Booth, Peter Robinson, Reginald Hill, Mark Billingham, Giles Blunt, Lesley Horton, Rennie Airth, och de amerikanska författarna

Michael Connelly och Patricia Cornwell. Det som gör dessa bra är framförallt personskildringen. Den psykologiska vinklingen och tonen i berättelsen. Miljöskildringen är också bra och tillför berättelsen något. De är meningsfulla och lär en något om livet. De är spännande, gripande och språket flyter på bra. Monas favoritförfattare är Elizabeth George, P.D James, Margaret Yorke, Håkan Nesser, Arne Dahl. Mona gillar psykologiska deckare där detektiverna/poliserna och deras familjeliv och relationer är minst lika viktiga som själva deckarintrigen.

När det gäller alla deckarnamn anser Emma, att man kan kalla det deckare. Hon berättar, "på ett tidigare bibliotek som jag jobbade, kallades det DAST-deckare, action, spänning, thrillers. En så där bra uppdelning". Bibliotekarie Mona menar att det är inget problem. "Vi har här valt kalla det deckare". Om kriminallitteratur och deckare är samma sak, anser de båda, "Ja det är det väl". Mona säger, "då tycker jag kanske kriminallitteratur eller kriminalroman är en övergripande term". Emma menar, "att deckare är ju deckare. Deckare var förr mer pusseldeckare, som Agatha Christie, Maria Lang. Men nu mer blodigt, skräck och thrilleraktigt i deckarna". En övergripande term för hela deckargenren är kriminallitteratur eller kriminalroman anser både Emma och Mona.

6.5.2 Attityder och tillvägagångssätt

Om bibliotekariens attityder till deckargenren påverkar inköpet av deckaren, svarar Emma, "Det bedömer vi vid allt som köps in, men det kan man ju inte låta styra, när det gäller böcker, kan ju inte låta sin egen personliga åsikt styra. Då skulle det ju inte bli några böcker, om det man inte är intresserad av, det går inte. Om det är någon väldigt bra". Mona säger, "att det köps in mycket på efterfrågan. Om det är någon som efterfrågar efter en viss bok, köps den in".

Alla deckargenre väljs att köpas in på bibliotek E. Vid inköpet av deckargenren används recensioner från tidningar och bokhandeln. BTJ-katalog, egen erfarenhet av författaren och inköpsförslag från låntagaren används också.

Om det finns några speciella direktiv för inköpet av deckargenren är det svårt att veta innan, menar bibliotekarierna på bibliotek E. Men om deckaren får dåliga recensioner köps den inte in. Det gäller också om deckaren innehåller spekulativt våld. Låntagarens inköpsförslag på bibliotek E har en stor påverkan.

På Bibliotek E tas det en viss hänsyn till deckarförfattarens kön. "Det gör det, jämn och lagom fördelning. Det beror på vad som kommer ut", säger Emma. Mona tillägger att "kvinnliga deckareförfattare har ökat på senare år och det går bra för många av dem, t.ex. Anna Jansson, Åsa Larsson, Mari Jungstedt och Camilla Läckberg och Karin Alvtogen, (Skuld, Skugga, Skam, m.fl.) läses mycket". Ifall det sker någon jämn fördelning av deckarförfattarens kön vid inköpet, säger Mona, "det tänker jag faktiskt inte på. Det är svårt att säga". Enligt Emma köps det in det som är bra.

6.5.3 Förmedling

Deckargenrens placering på bibliotek E finns på en speciell deckarhylla. Deckarna är märkta med ett stort D på bokryggen och ett D inne i boken, längst bak. Författare, speciell avdelning för deckare står även längst bak i boken. Själva hyllan är märkt med Deckare Hc/Hce.

De speciella riktlinjer som finns för deckaren då den klassificeras, berättar Mona, att det står ju i själva recensionerna egentligen. Det är ju det som det går efter. BTJ-s recensioner, ämnesord och bakgrund. Det händer ibland att det kommer en bok som man tycker det här är ju en deckare och det händer det här ju ingen deckare, då får man ju flytta den. Då försvinner och flyttas. Det går att ändra hela tiden”. Emma tillägger “eller om det är en thriller”. Mona fortsätter, “Jag tänkte på en grej på att flytta deckare, det kanske inte är en deckare. Då tänkte jag på Damernas detektivbyrå som klassas och är genrebestämda och står som säkert som deckare i recensionerna. När man läser dem så tycker man ej, de är nyskrivna, men deckare nej, men de ska stå där ändå”.

Det skyltas ibland för att fånga låntagarens deckarintresse. Det anordnas också författarbesök för att fånga deckarintresset, t.ex. Helene Tursten har varit på besök på bibliotek E. Författarbesöken har varit mycket populära. En speciell boksnurra med nya deckare finns också för att locka till deckarläsandet.

6.5.4 Efterfrågan

De deckargenrer som är populärast hos låntagaren på bibliotek E, är många kvinnliga författare, Camilla Läckberg, Liza Marklund, Åsa Larsson, Karin Fossum. Henning Mankell är också populär. Det är mycket kvinnliga.

Något speciellt mönster i deckargenren går inte att se. Maria Lang och Bo Balderson är sällan utlånade, medan Agatha Christie och Jan Mårtenson är mer populära och lånas ut mera. Stieg Larsson är dock mest populär.

De trender som finns i deckargenren är att det läses mer deckare än vanligt. Det är mer våld. Mer privatliv och relationer förekommer också. Mer pusseldeckare förr och nu är det mer action är det som skiljer dagens deckarutlån från deckarutlån bakåt i tiden.

Något speciellt som skiljer mellan kvinnor och mäns deckarutlån, anser Emma och Mona är att kvinnor läser mer i allmänhet. Annars är deckare en populär genre hos både kvinnor och män.

Det går inte att se vilka deckargenre som är mest populära hos kvinnor respektive män. Men det som går att konstatera är att kvinnor läser mer kvinnliga författare. Kvinnor läser mer överhuvudtaget. Det finns fler kvinnliga låntagare. Det är mycket kvinnliga deckarförfattare som är populära, t.ex. Camilla Läckberg, Åsa Larsson, Karin Fossum.

Deckarserier på tv och film påverkar deckargenrens efterfrågan på bibliotek E, men ofta är det populärt redan innan. Mona säger, “Det kan ju tyvärr ibland bli så, jag reagerar så, har jag sett t.ex. Mankell, jag har inte läst en enda Mankell bok, faktiskt, har jag sett

dem på tv, många av dem, tappar jag lusten att läsa dem. Varför ska jag läsa dem”. Emma säger, “Det känner jag också. Det kommer ju ändå på tv. Jag önskar att mina favoriter inte ska komma på tv, då förlorar jag den bilden jag har av dem”. Mona menar att det är likadant med Elizabeth George. “Läste mycket dem förut, men inte de senaste, tappat intresset för dem då de gått på tv”. Emma tillägger, “Det är inte säkert att de vill läsa, det de redan har sett. En del reagerar så”.

Bibliotek E har inte så många deckare på film, men de filmer som finns är bl.a. *Sprängaren* och *Paradiset* efter Liza Marklunds böcker. “Man kanske inte väljer att se filmen utan istället att läsa boken. Har man sett det, så ser man ju personen och det kan ju förstöra. Framsidan på en bok betyder mycket”, säger Emma.

Mona berättar att det på bibliotek E har förekommit en äldre låntagare som frågat efter *Morden i Midsomer* böcker och ville ha dem på engelska. Då gjorde bibliotek E, fjärrlån från ett bibliotek som hade dessa böcker.

6.6 Sammanfattning av intervjuerna

Under intervjuerna framkommer det att alla bibliotekarierna har en positiv inställning till deckargenren. Det var ingen som hade en negativ inställning till deckaren nu eller hade haft det tidigare. Det visade sig att bara en bibliotekarie hade varit med om någon speciell situation som har varit avgörande för deckargenrens vara eller inte vara på biblioteket. Denna bibliotekaries situation handlade om dock om barnböcker, Enid Blyton, vara eller inte vara på biblioteket.

Alla bibliotek hade en speciell deckarhylla, men märkningen av böckerna skiljde sig mellan de olika biblioteken. Bibliotek A och C har markering *D* och *Th* på bokryggen. Bibliotek B markerar sina deckare med en svart prick på bokryggen och placerar dem på *Mord & spänning*. Bibliotek D har i sin tur stämplat *DAT* längst bak på boken. Slutligen markerar Bibliotek E sina deckare med ett *D* på bokryggen och längst bak i boken.

De fem biblioteken har alla haft olika förslag på en övergripande term för deckargenren. Bibliotek A nämner “Kriminallitteratur”, bibliotek B tycker “deckare” eller “Mord & spänning”, Bibliotek C säger “Spänningsroman”, Bibliotek D anser att det kan kallas “Deckare” och Bibliotek E säger “kriminallitteratur” eller “kriminalroman”.

Alla sex bibliotekarierna som har intervjuats nämner att en bra deckare kännetecknas av att de har en bra, spännande och trovärdig intrig. De anser också att miljöbeskrivningen till en viss del är viktig. Deckarna ska också ha ett bra språk.

Bibliotekarien på Bibliotek A anser en bra deckare är när den botten i samhällsfrågor och som försöker svara på frågan om varför människan drivs att begå brott. Detta är då t.ex. Arne Dahl, Ian Rankin och Dennis Lehane duktiga att svara på. På Bibliotek B anser bibliotekarien att bl.a. Karin Alvtegen, Jo Nesbø, Stieg Larsson och Ira Levin är bra deckarförfattare eftersom de grundligt beskriver vem är den egentlige förövaren och vem som är offret. Bibliotekarien på Bibliotek C anser att en bra deckare grundar sig på dess småkluriga sätt, samt dess avsaknad av detaljerat våld. De författare som specialiserat sig på detta är bl.a. Stephen Booth, Peter Robinson, P.D James, Reginald

Hill och Håkan Nesser. På Bibliotek D menar bibliotekarien att en deckare är bra då den är inriktad på den klassiska pusseltemat, där t.ex. en av författaren skapad individ är den som söker efter ledtrådar för att få fram den skyldige. Deckareförfattare som skriver om sådana individer är bl.a. S S van Dine, Dorothy Sayers, Stephen Booth, Peter Robinson och Kjell Eriksson. De två bibliotekarierna på Bibliotek E har någorlunda skilda åsikter om vad en bra deckare är, men de är överens dock om att en bra deckare ska ha bra handling och ett bra språk. Deras favorit deckarförfattare är bl.a. Stephen Booth, Peter Robinson, Mark Billingham, Michael Connelly, Elizabeth George, P.D James, Håkan Nesser och Arne Dahl. De deckarförfattare som återkommer hos flera bibliotekarier är Stephen Booth, Peter Robinson, Håkan Nesser och P.D James.

Inget av de fem biblioteken har några speciella direktiv för vad som gäller för en deckare som valts att köpas in. Alla fem biblioteken grundar sina inköp från BTJ-katalogen, bok handlar i huvudsak. Därtill vägs recensioner och egen erfarenhet av författaren in.

För att fånga deckarintresset hos låntagaren tar de olika biblioteken olika vägar. Bibliotek A brukar ibland ha deckartema, speciellt vid Påsk och på sommaren då folk brukar läsa mycket. Bibliotek B anser att det inte behöver göras något speciellt för att fånga intresset för deckarna pga. att denna genre är så populär som den redan är. De har däremot en speciell skylthylla för deckare som fungerar som en sorts reklamhylla. Bibliotek C gör inte de heller något speciellt för att fånga deckarintresset. De anser inte att genren behöver lyftas fram, eftersom den mer eller mindre säljer sig själv. Men ibland kan okända deckare behövas lyftas fram lite extra. Bibliotek D har heller inget som fångar deckarintresset, eftersom de anser att deckare säljer sig själv. Skyltar gör de ibland på själva hyllan, på ett speciellt bokbord och en inledande hylla med nyss återlämnade deckare kan fungera som reklam och intresse. Bibliotek E brukar anordna författarbesök för att locka låntagare, t.ex. har författare som Helene Tursten varit på biblioteket. En speciell boksnurra med nya deckare finns också för att locka till läsning.

Bibliotekariens personliga åsikter kan inte styra deckarens inköp, men om deckaren skulle få t.ex. dåliga recensioner så kan bibliotekariens åsikter vägas in.

Generellt sett över alla fem biblioteken är det Camilla Läckberg, Stieg Larsson som är de mest populära utlånade författarna. Karin Alvtgen, Mari Jungstedt, Henning Mankell och Liza Marklund hör även de till de mest populära deckarförfattarna. Även de gamla klassikerna som Agatha Christie och Stieg Trenter är mycket populära på alla biblioteken. Alla biblioteken anser att deckarserier på tv och film har till en viss del påverkat efterfrågan på olika deckare, men genren var dock populär redan innan.

Trender som alla de fem biblioteken nämner är att på ett eller annat sätt är mycket kvinnliga författare som är populära bland låntagarna. Rent allmänt de trender som finns inom deckargenren är att den är mer populär, mer kvalitet, mer explosivt våld och mer konversella teman.

I nästa kapitel analyseras resultatet av intervjuerna.

7. Analys

I detta kapitel analyserar jag det resultat som presenterades i föregående avsnitt. Det görs genom att det sammankopplas undersökningens resultat och frågeställningarna med Robert Escarpits grundläggande teori om det bildade och folkliga kretsloppet och Jofrid Karner Smidt teori om litteraturförmedling och bibliotekariens litterära smak och tidigare forskning om attityder till deckargenren. De frågeställningar som ställdes var:

- Vilka attityder har ett antal bibliotekarier till deckargenren och hur har dessa attityder eventuellt förändrats genom åren?
- Vad anser ett antal bibliotekarier angående de benämningar som deckare kan ha?
- Hur uppfattar ett antal bibliotekarier att attityderna till deckargenrens trender och popularitet har förändrats utifrån ett tillbakablickande perspektiv?

Syftet med frågeställningarna är att ta reda på vilka attityder som ett antal bibliotekarierna har till deckargenren och ta reda på om dessa attityder har förändrats under deras yrkesverksamma tid och ta reda på hur ett antal bibliotekarier förhåller sig till alla deckarnamn. Den första frågan behandlar mina utvalda bibliotekariers attityder till deckargenren i stort och även vad mina utvalda bibliotekarier anser en bra deckare är. Den andra frågan redogör för vad mina utvalda bibliotekarier anser om alla benämningar som förekommer inom deckargenren, vilken benämning som de anser bäst speglar genren. Den tredje frågan tar upp om deckargenrens trender och hur mina utvalda bibliotekarier och dt bibliotek som de arbetar på har valt att förmedla deckargenren till låntagaren.

Här i analysen kommer jag att besvara alla tre frågorna i tur och ordning och koppla samman dem med Escarpits grundläggande litterära kretslopp och Jofrid Karner Smidts teori och tidigare forskning som tar upp om deckargenrens attityder.

7.1 Vilka inställningar har ett antal bibliotekarier till deckargenren och hur har dessa attityder eventuellt förändrats genom åren?

För att jag ska kunna analysera och använda teorin och tidigare forskning på mina frågeställningar, ta reda på vilka attityder som ett antal bibliotekarier har till deckargenren och se hur dessa har förändrat genom tiderna måste jag först presentera det resultat som jag fick fram angående attityder. Jag har valt att dela upp den här första frågeställningen i två led och analysera dem var och en för sig. Jag börjar först med det som är kopplat till bibliotekariens attityder till deckargenren och sedan diskuterar jag det som rör bibliotekariens litteratursmak när det gäller vad de anser är en bra deckare.

På bibliotek A har bibliotekarie Lisa samma attityder som hon har till alla genrer. På hennes bibliotek är deckargenren mycket populärt och läses mycket. Lisas personliga attityd till genren har hela tiden varit positiv och har inte förändrats genom åren. Men deckargenren som sådan har förändrats genom åren, den stora deckarbommen kom då Lisa var färdig bibliotekarie. Deckarbommen beror på att det numera skrivs mer deckare

än vad det gjordes förr. Någon speciell situation där deckargenrens vara eller inte vara på biblioteket har Lisa inte varit med om.

Bibliotekarie Ulla på Bibliotek B anser att hennes attityder till deckargenren är kopplat till de olika kvaliteter som finns på deckargenren, både bra och dåliga. Ullas attityder har inte förändrats genom åren, utan varit samma hela tiden, dvs. positiva. Någon speciell situation där deckargenrens status haft en avgörande roll för deckargenrens vara eller inte vara på biblioteket har Ulla inte varit med om.

Bibliotekarien Siv på Bibliotek C berättar att hon inte har några speciella attityder till deckargenren. Deckargenren som sådan är väldigt bred och efterfrågad. Sivs attityder till genren har varit samma hela tiden. Siv har inte varit med om någon speciell situation som haft avgörande roll för deckargenrens vara eller inte vara på biblioteket. Hon upplever inte att deckargenren är ifrågasatt på något sätt.

På bibliotek D har bibliotekarie Sture en bra och positiv attityd till deckargenren. Han menar att om man hade en viss inställning till deckaren som privatperson och samtidigt som bibliotekarie hade en egen syn på genren skulle det bli lite komplicerad situation. Deckargenren bedöms utifrån samma riktlinjer som all annan litteratur. Någon speciell situation då deckargenrens vara eller inte vara på biblioteket har Sture inte varit med.

Bibliotekarierna Emma och Mona på Bibliotek E har båda två en positiv attityd till deckargenren. De tycker också att det är en väldigt populär genre. Det skulle ha varit även om man själv inte tyckt om det, menar Emma. På bibliotek E försöker de skylta lika mycket med de deckare som är populära och de som inte är lika populära. Bibliotekarie Emma har inte varit med om någon speciell situation som varit avgörande för deckargenrens vara eller inte vara. Medan bibliotekarie Mona berättar att hon varit med om en situation, Enid Blytons Fem böcker som förr inte var rumsrena på biblioteket.⁷⁸

Resultatet visar 6 lika attityder till deckargenren, där bibliotekariernas attityder till genren visade sig vara nästintill positiv. Alla intervjuade har en positiv syn på genren. Den negativa inställning som framkom gällde själva genren i sig, att den hade gått från att vara negativ till att bli positiv och en mer accepterad form av genre. Att detta var ett kritiskt tankesätt.

Detta kan jämföras med det som framkommit i Schager & Ternebrant (1998) där uppsatsförfattarna klargör att deckargenren aldrig på något sätt varit fördriven från

⁷⁸ Jag har ett exempel som jag kom att tänka på, nu är det ju barnböcker. Enid Blyton, som jag läste mycket när jag växte upp. De var ju inte rumsrena på bibliotek. Jag började jobba 1982 och då jag jobbade på ett bibliotek, kommer jag ihåg ett sådant exempel, var en låntagare inne och verkligen ställde den frågan varför biblioteket inte hade de böckerna. När vi skulle förklara det, vi fick ju då säga att vi har ett visst anslag att handla böcker för och de här böckerna kommer inte upp i den här klassidén för att vi ska kunna köpa in dem och vi har inte råd att köpa in dem då. Förresten är de så pass billiga att man lätt kan handla in dem själva. Det var de, om man jämförde med andra barnböcker. De var billiga och då kunde man själv som privatperson köpa och läsa. De var rasistiska, det var de säkert, de var det, de har tvättats. Fördomar mot mörkhyade människor var ofta skurkar.

folkbibliotekens hyllor.⁷⁹ Detta kan härledas till mina respondenter som har liknande tankar kring deckargenren, då några av de tillfrågade bibliotekarierna säger att de upplever att deckargenren inte är ifrågasatt som genre utan den är nu ännu populärare än någonsin.

Enligt Robert Escarpits grundläggande litterära kretslopp kan man koppla samman deckargenren som sådan med att den har blivit mer folkslig och numera anses lika fin nog att läsa precis som vilken annan genre som helst, att deckargenren inte alls är undanskuffad, utan snarare är mer populär än någonsin. Bibliotekarierna har blivit blockadbrytarna som står mellan de båda kretsloppen och har gjort att dessa kretslopp har suddats ut och istället har förenats till enda kretslopp.

När det kommer till bibliotekariernas litterära smak kring deckare, så finns det vissa gemensamma drag, det som skiljer mina respondenter åt är att det finns vissa skillnader i vilka deckarförfattare som de helst läser. Nu följer det resultat som framkom om vad mina respondenter ansåg vara en bra deckare och vilka författare de gillar att läsa.

Enligt Lisa ska en riktigt bra deckare ha en bra intrig, språk och miljöskildring och gärna vara handlingar som botten i samhällsfrågor, samt sökandet efter svaret på frågan om vad som driver människor att begå brottet. Deckarförfattare som Lisa gillar är bl.a. Roslund & Hellström, Arne Dahl, Denise Mina, Lesley Horton och Dennis Lehane.

En bra deckare enligt Ulla ska ha en bra personbeskrivning, ha en trovärdig och spännande intrig. Ulla tycker det är spännande och intressant att läsa deckare som tar upp frågor om skuld, skam och ondska. Ulla vill gärna ha en förklaring på varför förövaren är som han/hon är, samt frågor som vänder på rollerna, vem är egentligen förövaren, vem är offret?, ofta intressanta samtidsskildringar här, handlingen ska inte vara alltför förutsägbar utan gillar att bli överraskad. De deckarförfattare som Ulla gillar är bl.a. Karin Alvtogen, Karin Fossum, Jo Nesbø och Ira Levin.

En bra deckare enligt Siv är en deckare som inte innehåller blod som stänker, det är inte viktigt med detaljer om hur mordet gick till eller hur kroppen såg ut efteråt. Det är spänningen som är viktigast, att den är välskriven, har en bra och fyllig personbeskrivning och en bra och rimlig intrig, en psykologisk spänning. Deckarförfattare som Siv gillar är bl.a. P.D.James, Ruth Rendell, Stephen Booth, Peter Robinson, Reginald Hill och Håkan Nesser.

Enligt Sture är en bra deckare en välskriven Pusseldeckare, en bra och lagom lång miljöbeskrivning, bra personbeskrivning. Sture gillar bl.a. Ruth Rendell, Carter Dickson, Dorothy Sayers, Peter Robinson, Stephen Booth och Kjell Eriksson.

En bra deckare enligt både Emma och Mona är att det ska hända något och det inte går halva boken och inget har hänt. För Emma får det gärna vara psykologiskt, många mord och spännande, innehålla ett bra språk och bra handling. Inget stressande på slutet, att det bara innehåller vem som gjorde det men inget mer, gärna ett dramatiskt slut och lite

⁷⁹ Schager, Mats & Ternebrandt, Göran (1998). Deckaren och den goda bokens agenter: En attitydhistorisk undersökning av deckarens ställning på folkbibliotek 1903-1998. Borås: Högskolan i Borås, Bibliotekshögskolan/Biblioteks- och informationsvetenskap, Magisteruppsats

förklarande. Mona håller med och tillägger att för henne är huvudpersonernas privatliv också intressant att följa i bok efter bok. Miljöbeskrivningar är också viktiga. Några av deras favorit deckareförfattare är bl.a. Stephen Booth, Peter Robinson, Mark Billingham, Michael Connelly, Patricia Cornwell, Elizabeth George, P.D.James och Håkan Nesser.

Relaterar jag detta till Smidts⁸⁰ avhandling om de norska förhållandena mellan bibliotekarier och deras litterära smak, går det främst att konstatera att alla de bibliotekarier som har intervjuats i min magisteruppsats, är att bibliotekarierna har lite olika åsikter om vad som är en bra deckare och vilka deckarförfattare som de tycker är bra. Men några gemensamma drag som framkom under alla intervjuer är att en bra deckare skulle ha bra och fylliga personbeskrivningar, en bra och trovärdig intrig och att den skulle vara spännande. Samtliga av mina respondenter läser deckare för att få underhållning och något som också framkom i samband med bibliotekariernas litterära smak och deras syn på förmedling är att bibliotekariernas personliga åsikter kan generellt sett inte styra inköpet av deckargenren, t.ex. att de skulle anse att en viss typ av deckare inte var bra. Men vid tveksamheter, t.ex. dåliga recensioner av deckare kan bibliotekariens egna åsikter vägas in.

7.2 Vad anser ett UbHJ-bibliotekarier angående de benämningar som en deckare kan ha?

När det gäller alla deckarnamn som finns anser Lisa att det är lite fånigt. På Bibliotek A skiljer de på Deckare och Thrillers. Men det skulle lika gärna kunna heta Kriminallitteratur, då det i England heter Crime Fiction. Deckare är ett sådant vedertagligt begrepp, så det är det man använder. Lisa anser att Kriminallitteratur och Deckare är samma sak. Enligt Lisa är Kriminallitteratur en övergripande term för hela genren.

Bibliotekarie Ulla tycker inte att är viktigt med namnet. På Bibliotek B sätts alla Deckare under namnet "Mord och spänning". Om Kriminallitteratur och Deckare är samma sak svarar Ulla, att det inte är något som hon har tänkt så mycket på. Den övergripande termen för hela deckargenren anser Ulla kunde vara Deckare, även Mord och spänning skulle kunna vara en övergripande term.

Siv tycker att frågan om deckargenrens alla namn var intressant, då de på hennes bibliotek många gånger diskuterat hur de skulle ordna upp deckargenren. De har nu valt att dela in det i Deckare och Thriller och blanda dem på en speciell genre hylla. Men man skulle också kunna använda Spänningslitteratur. Om Deckare och Kriminallitteratur är samma sak så anser Siv att det generellt sett är det så. Men att Kriminallitteratur mer är typ författarlexikon. en övergripande term för hela genren kan vara Spänningsroman.

⁸⁰ Smidt, Karner, Jofrid, (2002). Mellom elite og publikum- litterar smak og litteraturformidling blant bibliotekarier i norske folkebibliotek. Oslo: Unipub förlag. Universitet i Oslo: Det historisk-filosofiske fakultet. Aca Humaniora

När det gäller deckarnamnen anser Sture att skillnaden finns mellan Deckare och Detektivroman om de gamla detektivromanerna är en roman om en detektiv. Om Deckare och Kriminallitteratur är samma sak säger Sture, både ja och nej. Det kan vara olika sak men behöver inte vara det. Inom Kriminallitteraturen räknas facklitteratur in och ibland även skönlitteratur, men det är ändå inte samma sak. En övergripande term för genren kan vara Deckare.

När det gäller alla deckarnamn som finns tycker både Emma och Mona att Deckare är ett bra namn. Om Deckare och Kriminallitteratur är samma sak, så säger de båda, ”ja det är det väl”. Numer innefattar ordet Deckare så mycket mera än bara Pusseldeckare som det var mera förr, som man kom att tänka på när man sa Deckare. Nu är deckare allt som är skrämmande, blodigt och thrilleraktigt. En övergripande term kan vara Kriminallitteratur eller Kriminalroman.

Det som var mest intressant med frågan om hur bibliotekarierna förhöll sig till alla de namn som en Deckare kunde ha var att alla bibliotekarier hade olika förslag på en övergripande term för deckargenren, att det kunde heta, Deckare, Kriminalroman, Mord & Spänning, Spänningsroman eller Kriminallitteratur. Utifrån dessa olika varianter på deckare benämningar har jag börjat fundera på vilket som skulle kunna passa bäst. Alla benämningar skulle fungera lika bra, men bäst är Deckare eller Kriminalroman eftersom de är så vedertagliga begrepp för ”Deckare” då det i folkmun oftast kallas så. Om ordet ”Deckare” nämns, vet de allra flesta vad det är. Kriminallitteratur är ett vidare begrepp som kan beteckna en roman om ett brott, men också inkludera fakta om deckare och även vara författarlexikon. Om man söker på Kriminallitteratur i en bibliotekskatalog får man flest träffar på just fakta om deckare och författarlexikon, men en och annan roman kan också smyga sig in där. Söker man däremot på Deckare eller Kriminalroman fås det rena deckarromaner. Fast det här varierar från bibliotek till bibliotek, hur de har valt att lägga in det i sin katalog. Detta nämner bland annat bibliotekarien på Bibliotek C, just att Kriminallitteratur är t.ex. författarlexikon, mm. Bibliotekarien på bibliotek D anser också att t.ex. facklitteratur kan räknas in under benämningen Kriminallitteratur. Bibliotekarien på Bibliotek A är helt inne på att Kriminallitteratur och Deckare är samma sak. Medan både bibliotek B och E inte nämner något om att kriminallitteratur skulle innefatta t.ex. författarlexikon.

Smidts⁸¹ avhandling om de norska förhållandena mellan bibliotekarier och deras litterära smak. Smidt fann bl.a. att det var få skillnader i läsning med tanke på social bakgrund. Ålder spelade inte heller någon speciell roll även om de yngre visade sig läsa något mer populärlitteratur. Orsakerna till läsning var att man ville ha underhållning och man ville att romanerna skulle vara både nyttiga och underhållande. Smidt säger här att de bibliotekarier som ingick hennes undersökning hade en självständig smak som hävdar sig mot den litterära elitens värderingar och preferenser, samt är präglad av djup kunskap om litteraturen “på midten”.⁸² Liknande kan man se på de respondenter som har intervjuats i min magisteruppsats, vilket är att mina respondenter har lite olika åsikter om vad som är en bra deckare och någorlunda lika tankar om att Deckare och

⁸¹ Smidt, Karner, Jofrid, (2002). Mellom elite og publikum- litterar smak og litteraturformidling blant bibliotekarier i norske folkebibliotek. Oslo: Unipub förlag. Universitet i Oslo: Det historisk-filosofiske fakultet. Aca Humaniora

⁸² Smidt Karner 2002, s. 300

Kriminallitteratur är samma sak, det spelar ingen roll vilken ålder som bibliotekarien har eller hur länge de har inom yrket samt att bibliotekariens kön inte heller har någon påverkan. De anser att Kriminallitteratur och Deckare är lika varandra, att deckargenren som sådan är populär och läses av många, att namnet på själva genren i sig inte är så viktig, utan det viktigaste är att biblioteket i sig väljer att vara tydliga med hur de väljer att förmedla deckargenren till låntagaren.

7.3 Hur uppfattar ett antal bibliotekarier att attityderna till deckargenrens trender och popularitet har förändrats utifrån ett tillbakablickande perspektiv?

På bibliotek A kan bibliotekarien inte själv bestämma vilken status som deckargenren har på biblioteket när den köps in. Deckargenren köps in på samma sätt som all annan litteratur, det går mycket på efterfrågan och inköpsförslag. De skillnader och trender som finns i deckargenren idag och som inte fanns om man tittar bakåt i tiden är att det idag förekommer mer våld och sex. Idag är det inte lika trevligt på det småstadliga sättet som det var på t.ex. 1950-talet. Deckare som har filmatiserats och visas på t.ex. tv påverkar deckargenren på bibliotek A, har låntagaren t.ex. sett "Kommissarie Frost", "Kommissarie Morse" och "Morden i Midsomer" vill de läsa mer om det. En stor trend och påverkan på deckaregenren är ljudboken.

På bibliotek B bestämmer inte bibliotekarien statusen på deckargenren, utan det är mer på efterfrågan från låntagaren. När deckaren köps in på bibliotek B går det på kvalitet och efter en mediaplan. Det går också mycket på recensioner och inköpsförslag från låntagarna. När det gäller trender i dagens deckargenrer är att det finns mer kvinnliga författare, bland annat Anna Jansson, Helene Tursten, och Camilla Läckberg. Förr var det mer Pusseldeckare och inriktat på vem som gjorde brottet. Nu är det mer samhällsskildringar. Deckargenren har blivit ännu mer populär genom åren. Medierna som t.ex. tv och boktips program har stort inflytande på vad låntagaren vill läsa, vilket även gäller deckargenren.

På bibliotek C köps deckargenren in på efterfrågan och inköpsförslag från låntagaren. Svenska deckare med svensk miljö är populära, t.ex. Camilla Läckberg och Stieg Larsson. När det gäller trender och skillnader så säger Siv, tittar man långt tillbaka i tiden, tillbaks till för 30 år sedan eller längre så har motivet ändrats, nu förekommer t.ex. mycket kvinnomisshandel och kvinnor som våldtas eller plågas, sådant förekom inte för 30 år sedan. Då var det mer om vanliga människor. När deckargenren visas på tv påverkar den efterfrågan på bibliotek C och låntagaren vill läsa mer om t.ex. "Kommissarie Morse" och "Morden i Midsomer".

På bibliotek D köps alla deckargenrer in. Det går på recensioner och en hel del inköpsförslag. Agatha Christie är alltid lika populär. Trender inom deckargenren är att "alla ska skriva deckare", t.ex. om man inte längre är justitieminister längre så ska de skriva deckare säger Sture. Till en viss del efterfrågar låntagaren efter deckargenren då de sett något på tv och film och vill läsa mer om det.

På bibliotek E kan bibliotekariens attityder till deckargenren inte styra inköpet, utan alla deckargenrer köps in. Det köps in mycket på efterfrågan, recensioner i tidningar och

inköpsförslag från låntagaren. Kvinnliga författare som t.ex. Camilla Läckberg, Liza Marklund, Åsa Larsson och Karin Fossum är populärast. Speciella mönster och trender enligt bibliotek E är att deckargenren läses ännu mera nu än förr. Annan trend är också att det förekommer mera våld och mer skildringar av privatliv och relationer, vilket inte gjorde förr. Deckargenren på tv och film påverkar deckargenrens efterfrågan på bibliotek E, men ofta är det redan populärt innan, säger Mona.

Hur och vad gör bibliotekarierna för att förmedla och fånga intresset för deckargenren hos låntagaren? Anser samtliga av mina intervjuade bibliotekarier att det inte är deckargenren som behöver lyftas fram, eftersom den som sådan redan är populär genre hos låntagaren, deckaren säljer sig mer eller mindre av sig själv. Deckargenren har blivit mer och mer populär ju längre tiden gått. Det går inte minst se på de tio i topp listor som man kan få del av i tidningar och i media. Ljudboken har på samtliga bibliotek fått ett stort uppsving eftersom det är smidigt att låna hem den från biblioteket. Även MP3-format på deckaren är populärt att låna hem. Den är också lätt att bära med sig i t.ex. sin egen MP3-spelare.

I Fredrik Andersson magisteruppsats (2004) konstaterar uppsatsförfattaren att de urval som görs på de deckare som på de tillfrågade biblioteken är att urvalen sker på det som är populärt, t.ex. från bokhandlarnas topplistor, inköpsförslag och BTJ.⁸³ Här går det också att se likheter med mina respondenter i och med att de berättar att de deckaregenrer som köps in på biblioteken är populära både i media och hos låntagaren.

I Pernilla Stjernbergs kandidatuppsats (1998) kommer uppsatsförfattaren fram till att kriminallitteraturens status har förändrats mycket under de senaste årtionde, dvs. på 1990-talet. Denna typ av populärlitteratur är mer accepterad idag. Det märks inte minst på biblioteks bokbestånd. Biblioteken har ett stort urval av t.ex. kriminallitteratur.⁸⁴ Det här kan jämföras med mina respondenters attityder kring deckargenren som sådan att den har varit samma hela tiden, men respondenterna menar att det idag finns större utbud av deckare. Trenderna i deckargenren har gått från viss snällhet till att bli mer våldsamt, följer den aktuella samhällsutvecklingen. Ett exempel på det här är från Bibliotek C där bibliotekarien säger följande: ”Tittar man långt tillbaka, långt tillbaks då menar jag 30 år eller längre och då har ju motivet ändrats nu, som t.ex. incest, kvinnomisshandel, kvinnor som våldtas eller plågas. Så såg ju inte deckarna ut för 30 år sedan. Då handlade det väl mer om vanliga människor”.⁸⁵

⁸³ Andersson, Fredrik (2004) *Finrum eller uthus - En studie av deckarens situation på folkbiblioteket*. Umeå: Umeå Universitet, Sociologiska institutionen, Avdelning för biblioteks- och informationsvetenskap, Magisteruppsats

⁸⁴ Stjernberg, Pernilla (1998). *Kriminallitteratur på svenska folkbibliotek*. Uppsala: Uppsala Universitet, Inst. för kultur- och biblioteksstudier, Biblioteks- och informationsvetenskap, Kandidatuppsats

⁸⁵ Bibliotekarie Sivs citat angående trender och mönster i deckargenren: Många äldre läser Björn Hellberg. Över medelåldern frågar efter honom. Maria Lang, Bo Balderson, Sjöwall & Wahlöö, Nja. Christie alltid efterfrågan på. Lätt att läsa både på svenska och engelska. Sedan finns det låntagare, som läser hela författarskap som, Christie, Trenter, Sue. Jag har läst de här och de här, har ni de här. Lang finns ej köpa längre. Men går fjärrlåna. Christie och Trenter är populära. Sjöwall-Wahlöö har fått ett uppsving i och med Beck-filmerna. Där är det yngre som frågar efter, de frågar efter ”Beck-Böcker”. Det finns fler filmer än böcker. Gamla klassiker som Christie och Trenter läses mycket fortfarande. Man läser om mycket. Läckberg, Mankell, Stieg Larsson kan man säga har tagit över. Jan Mårtenson är alltid populär. Han är också snäll. Det är en grupp, mest äldre som läser och frågar efter dem, sedan kanske yngre läser dem också och hittar dem själva, det vet jag inte. Jag uppfattar att det är som att åldersfråga, vad man

Enligt Karner Smidts begrepp Efterfrågestyrd förmedling ska biblioteket erbjuda det bästa möjliga litteratur utbudet som går. Karner Smidts informanter menar att utbudet ska vara bred och omfatta alla möjliga populära romanserier och genrer. Dessa informanter menar även att det är låntagarens preferenser som ska bestämma inköpen.⁸⁶ Det här kan man också se hos mina respondenter när de nämner att de går mycket på låntagarens efterfrågan och inköpsförslag på deckargenren när den köps in på biblioteket. Att bibliotekariens egna attityder inte kan styra mer än i de fall som någon deckare kan ha fått dåliga recensioner, då ser de till sina egna attityder och hur populär just denna deckarförfattare är, vem som skrivit den och om deckarförfattaren skrivit fler i sin serie.

Även om användaren har en annan smak än bibliotekarien måste bibliotekarien visa respekt för andra gruppers kulturyttringar, både genom tillgängliggörande och genom rekommendationer. Någon av Karner Smidts informanter menar att om biblioteket utesluter populärlitteratur så utesluter de även användare.⁸⁷ När det kommer till att visa respekt för alla låntagare vad det gäller deckargenren, vad låntagaren vill läsa och hur biblioteket väljer att tillgängliggöra utbudet av deckargenren, så har mina respondenter lika syn på det, samtliga väljer köpa in den deckargenre som låntagaren efterfrågar, samt att de ser till de deckargenrer som redan är populära och läses mycket. Samtliga bibliotek i min studie fullföljer sin förmedling av deckargenren då de väljer att placera deckargenren på en speciell hylla. Det är bara namnet på hyllan och hur de väljer att markera själva boken som skiljer biblioteken åt. På bibliotek A har de valt att namnge hyllan som ”Deckare och Thrillers”. Deckarna är stämplade med ett D och Th inne i boken. På bibliotek B placeras deckargenren på en hylla som heter ”Mord och Spänning” och böckerna är märkta med en svart prick på bokryggen. På bibliotek C har de valt att kalla hyllan för ”Deckare och Thrillers” och böckerna är märkta på bokryggen med D eller Th. Deckargenrens placering på Bibliotek D fins på en hylla med namnet DAT som står för Deckare, Agent, Thrillers och på bokryggen finns ingen markering men på baksidan står det DAT. På bibliotek E har de valt att markera själva hyllan med ”Deckare Hc/Hce” och böckerna är märkta med ett D på bokryggen och inne i boken längst bak. Nu när samtliga bibliotek har valt att placera deckargenren på en särskild hylla så gör det att låntagaren har lättare att finna det de eftersöker, genom att själva kika runt på hyllan eller att fråga bibliotekarien om hjälp.

Något som också framkom i samband med bibliotekariernas litterära smak och deras syn på förmedling är att bibliotekariernas personliga åsikter kan generellt sett inte styra inköpet av deckargenren, t.ex. att de skulle anse att en viss typ av deckare inte var bra.

läser. Bo Balderson har haft en fråga på och då var det en 65+ som fråga efter det. Som förmodligen hade läst Balderson förr och vill känna att en bok var lika bra nu, som den var då. Sjöwall-Wahlöö, Christie går hela tiden. Lang är lite död just nu. Men det kan räcka med att tv gör någon nyinspelning. Tv har en enorm genomslagskraft. Betyder enormt mycket. Henning Mankells böcker är ju också filmade, efterfrågan pga. det. Camilla Läckberg är ju efterfrågan på. Elizabeth George är det efterfrågan på hennes böcker. Liza Marklund frågas det också på och Stieg Larsson. Men detta är ju svenska författare. Sedan finns det uppsjö av amerikanska och brittiska författare. Svenska författare tror jag har en bredare publik, men det är något jag tror.

⁸⁶ Smidt Karner Jofrid 2002, s. 262

⁸⁷ Smidt Karner Jofrid 2002, s. 264

Men vid tveksamheter, t.ex. dåliga recensioner av deckare kan bibliotekariens egna åsikter vägas in.

8. Diskussion

I det här kapitlet diskuteras uppsatsen i sin helhet. Jag har valt Kvalitativa intervjuer som metod för min magisteruppsats. Metoden har på ett tillfredställande sätt besvarat min magisteruppsats syfte och frågeställningar. Jag anser att någon annan metod hade varit svårt att tillämpa eftersom det handlar om en viss typ av inställningar hos en speciell yrkesgrupp, dvs. ett antal utvalda bibliotekariers attityder till deckargenren. Intervjuerna har därmed fått fram ett tillförlitligt, rimligt och riktigt resultat.

Innan jag börjar diskutera resultatet av undersökningen gör jag en repetition av uppsatsens syfte och frågeställningar. Studiens övergripande syfte är att undersöka vilka attityder som ett specifikt urval av bibliotekarier har till deckargenren. Jag vill också ta reda på om, och isåfall hur dessa attityder har förändrats under deras yrkesverksamma tid. En del av syftet kommer också försöka behandla hur de specifikt utvalda bibliotekarierna förhåller sig till alla de benämningar som deckargenren kan ha.

Jag ställde mig följande frågor:

- Vilka inställningar har ett antal bibliotekarier till deckargenren och hur har dessa attityder eventuellt förändrats genom åren?
- Vad anser ett antal bibliotekarier angående de benämningar som en deckare kan ha?
- Hur uppfattar ett antal bibliotekarier att attityderna till deckargenrens trender och popularitet har förändrats utifrån ett tillbakablickande perspektiv?

Det har varit en del saker som har förvånat mig under uppsatsens gång. Resultatet blev inte som jag hade tänkt mig. Jag hade räknat med att få både positiva och negativa inställningar till deckargenren och även att någon av bibliotekarierna skulle varit med om en situation där deckaren skulle blivit ifrågasatt och undanskuffad från biblioteket. Den situation som är närmast till att deckaren vara eller inte vara på biblioteket är den situation som bibliotekarie Mona på Bibliotek E berättar om; att Enid Blytons Fem böcker inte var rumsrena på biblioteket och inte köptes in på biblioteket bara har ett visst anslag att köpa böcker för och att just dessa böcker inte kom upp där, då de är såpass billiga att man själv kan köpa och läsa.

I och med att deckaren inte alla gånger anses fin nog att läsa och det visade sig att alla bibliotekarier som intervjuades enbart hade en positiv inställning till deckaren och själva gärna läste deckare, fick jag en tankeställare och undrade vad det kunde bero på. Det kanske är för att deckaren har förändrats genom åren och numera inom vissa subgenrer har fått en helt annan temastruktur när den nu följer/speglar samhället, t.ex. skildrar kvinnomisshandel och andra mer våldsamma inslag, så har det visat sig att vissa deckarförfattare har ett tydligt samhällsperspektiv. Trenderna inom deckargenren har utvecklats. Det som Robert Escarpit nämner om det bildade eller finkulturella och det folkliga kretsloppet att litteraturen i stort har spridit sig till en bredare publik när den blivit tillgänglig på flera olika sätt inom flera medier, t.ex. Internet, ljudböcker, tv och radio.

Under uppsatsens återupptagande har fem av Maria Langs deckare *Rosor, kyssar och döden*, *Farligt att förtära*, *Farliga drömmar*, *Mördaren ljuger inte ensam* och *Kung Liljekonvalje av dungen* filmatiserats och visats på bio och tv och finns även på DVD. På så vis har de blivit mer tillgängliga igen då de tidigare var svåra att få tag på i bokform, pga. de inte trycks längre, vilket var något som Bibliotekarie Siv nämnde.

I och med att det är ca 6 år sedan som jag gjorde mina intervjuer med bibliotekarierna är jag medveten om att det är mycket som har förändrats genom åren och om intervjuerna hade gjorts idag hade det varit mycket möjligt att jag hade fått ett nytt resultat. Men jag har ändå inte valt att göra en uppdatering av intervjuerna, utan har valt att ha samma resultat som jag kom fram till när jag skrev min uppsats för ca 6 år sedan. En känsla som finns kring deckargenren är att den har förändrats ännu mera nu de senaste åren och blivit ännu mera populära och det skrivs hur mycket deckare som helst. Det tillkommer ständigt nya deckarförfattare, deckargenren skildrar ny ännu mera samhällets utveckling och man får mer och mer följa huvudpersonernas, dvs. polisens och privatdetektivens privatliv. Så var det inte förr när det mer var inriktat på att skildra ett mord och sedan samla alla misstänkta för att redovisa hur mordet gått till och vem som var den skyldiga.

Bibliotekariens huvudsakliga roll är att förmedla information och litteratur, att vägleda samt hjälpa bibliotekets låntagare. Deckargenren är en del av denna information. På samtliga bibliotek i min studie finns deckargenren som ett stort utbud och har valts att presenteras på en speciell genrehylla. I min undersökning ser jag att bibliotekariernas inställningar till deckargenren är lika, i och med att det inte är någon av dem som har någon negativ inställning. Det finns däremot en relativt stor variation i vad mina intervjuade bibliotekarier anser en bra deckare är och hur förmedlingen av genren går till. Den positiva inställningen grundar sig på att de anser deckargenren som en populär genre, som många låntagare vill läsa. De har denna inställning oavsett hur länge de har inom yrket. Så det spelar ingen roll om det är t.ex. 32 år eller 8 år, samt att inte heller bibliotekariens kön spelar in.

En viss tendens är att biblioteken i min studie visar på att deckargenren etablerar sig till nya medier som t.ex. ljudboken. Ljudboken har blivit ett komplement till bokformatet. Det här kan man relatera till Robert Escarpits folkliga kretslopp där det litterära behovet av själva textformerna är tillgodosedda till vad som låntagaren själv vill ha. Bibliotekarierna agerar Blockadbrytare när de kan förmedla och erbjuda låntagaren ett varierat utbud av deckargenren, både som vanlig bok, ljudbok eller film.

En trend som går att se inom deckargenren är att deckaren nu idag är mera blodig och detaljerad, medan det förr mer var trivsamt och trevligt miljö. Beror på att samhället i stort har förändrats, att det har blivit mera våldsamt och smittat av sig på deckargenren, som också tar upp dagens samhälls problem som t.ex. våldtäkt, kvinnomisshandel, incest, mm? Det är svårt att ge ett exakt svar på. Men om man ser tillbaka på de deckargenrer som fanns på 1950-talet, så förekom det inte något sådant, utan då var det en mera gemytlig miljö och mord i deckargenren.

Ytterligare en trend som anges av bibliotekarierna i min studie är att kvinnliga författare inom deckargenren är mycket populära hos låntagaren. Det är överlag många kvinnliga författare som skriver deckare. Uppsvinget av kvinnliga deckarförfattare kan man

koppla till Polonipriset som fanns när Liza Marklund debuterade som deckarförfattare. Numera delas inte detta pris inte ut längre och det beror på att det finns så många kvinnliga författare som skriver deckare och det behövs ingen uppmuntran till det nu.⁸⁸

⁸⁸ Polonipriset är något som Bibliotek A diskuterade och menade att det har haft en avgörande roll till att det är så många kvinnliga som skriver deckare idag.

9. Slutsatser

Slutsatser som jag kan dra genom resultatet, analys och diskussion är att deckargenren har blivit mer och mer populär hos låntagaren, vilket gör att det lånas väldigt mycket deckare på biblioteken. Ljudboken har blivit ett komplement till bokformatet. I och med att biblioteken idag har båda dessa tjänster att erbjuda låntagaren, så finns det hela tiden något som passar varje enskild låntagare. Trender som går att se inom deckargenren är att deckaren nu idag är mera blodig och detaljerad, medan det förr mer var trivsamt och trevlig miljö. Detta beror på att samhället i stort har förändrats, det har blivit mera våldsamt och smittat av sig på deckaren, som också tar upp dagens samhälls problem som t.ex. våldtäkt, kvinnomisshandel, incest, mm. Idag finns det många kvinnliga författare som skriver deckare och de är mycket populära hos låntagarna.

Resultatet blev inte som jag hade förväntat mig. Jag hade räknat med att få både positiva och negativa inställningar till deckargenren och även att någon av bibliotekarierna skulle ha varit men om en situation där deckaren skulle ha blivit ifrågasatt och undanskuffad från biblioteket. Att resultatet förvåna mig beror på att jag vid flera tillfällen läst och hört om att deckargenren inte är "fin" nog att läsa vilket då fick mig att vilja ta reda på hur ett antal bibliotekarier såg på det. Den närmaste situation för deckargenrens vara eller inte på bibliotek är den som bibliotekarie Mona på bibliotek E berättar om, att det på ett tidigare bibliotek som hon arbetat på var en låntagare som undra varför Enid Blytons Fem-böcker inte köptes in, då de inte ansågs rumsrena på biblioteket.

Alla bibliotekarier som intervjuades i denna magisteruppsats hade en positiv inställning till deckargenren. Bibliotekariernas inställning hade varit densamma hela tiden och inte förändrats genom bibliotekariens yrkesverksamma tid.

10. Sammanfattning

Denna uppsats övergripande Syfte är att undersöka vilka attityder som ett specifikt urval av bibliotekarier har till deckargenren. Jag vill också ta reda på om, och isåfall hur dessa attityder har förändrats under deras yrkesverksamma tid. En del av syftet kommer också försöka behandla hur de specifikt utvalda bibliotekarierna förhåller sig till alla de benämningar som deckargenren kan ha.

Till uppsatsens syfte har följande frågeställningar ställts:

- Vilka inställningar har ett antal bibliotekarier till deckargenren och hur har dessa attityder eventuellt förändrats genom åren?
- Vad anser ett antal bibliotekarier angående de benämningar som en deckare kan ha?
- Hur uppfattar ett antal bibliotekarier att attityderna till deckargenrens trender och popularitet har förändrats utifrån ett tillbakablickande perspektiv?

Som metod använde jag mig av halvstrukturerade kvalitativa intervjuer, då jag ansåg att denna metod bäst skulle ge svar på de frågeställningar som jag ville undersöka och utifrån det kunna utläsa attityder som är värdefulla för resultatet och analysen. Intervjuerna har genomförts på fem folkbibliotek med sammanlagt sex bibliotekarier. Gemensamt för samtliga bibliotekarier var att de på ett eller annat sätt var ansvariga för skönlitteraturen på biblioteket. Jag valde att anlägga ett litteraturförmedlingsperspektiv på min studie, där jag utgick från Robert Escarpits två grundläggande litterära kretslopp med fokus på det bildade och det finkulturella och Jofrid Karner Smidts teori om litteraturförmedling samt om ett antal bibliotekariers litterära smak.

I uppsatsens resultat valde jag att dela upp i fyra teman som har fått namnen, *attityder och erfarenheter*, *attityder och tillvägagångssätt*, *förmedling* samt *efterfrågan*. Intervjumanualen finns som bilaga. Alla intervjufrågorna är kopplade till frågeställningarna men i olika grader. Det är främst de frågor som berör ett antal bibliotekariens attityder till deckargenren, deckargenrens trender och placering på biblioteket, samt hur ett antal bibliotekarier förhåller sig till alla namn som deckargenren kan ha som bäst beskriver syftet för min uppsats.

Jag kom fram till att alla bibliotekarier som har intervjuats i min uppsats har en positiv inställning till deckargenren. Det var bara en bibliotekarie som hade varit med om någon speciell situation om deckargenrens vara eller inte vara på biblioteket, denna situation handlade om barndeckare, Enid Blyton "Fem böcker" som hade blivit ifrågasatta, varför de inte fanns på biblioteket, det förklarades med att biblioteket hade ett visst anslag att köpa böcker och att dessa böcker då inte kunde köpas in. Alla bibliotek har en speciell deckarhylla. Medan märkningen av böckerna skiljer sig från varje bibliotek.

Jag kom även fram till att trender inom deckargenren är att det är mycket kvinnliga författare som är populära bland låntagarna och trenderna visar därmed också att det är många kvinnliga författare som har börjat skriva deckare och att detta hör ihop med deckarbommen och Polonipriset som fanns då Liza Marklund debuterade. Men som inte

nu finns eftersom det är så många kvinnor som skriver deckare. Andra trender är att deckaren har blivit mera våldsamt, att den följer samhällets utveckling. Några trender som alla de fem biblioteken nämner är att på ett eller annat sätt är mycket kvinnliga författare som är populära bland låntagarna. Rent allmänt de trender som förekommer inom deckargenren är att den är mer populär, mer kvalitet, mer explosivt våld samt har mer konversella teman.

Käll-och litteraturförteckning

Otryckt material

Intervjuer med 6 bibliotekarier vid 5 olika folkbibliotek, finns i författarens ägo.

Tryckt material

Alewyn, Richard (1995), "Detektivromanens anatomi" ingår i Dag Hedman (red.) *Brott, kärlek, äventyr*. Lund: Studentlitteratur

Andersson, Hanna (2006) *Deckarens förhållande till folkbiblioteket och samhället*
Uppsala: Uppsala Universitet, Institutionen för ABM, Biblioteks- och informationsvetenskap. (Magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap, 2006:289)

Andersson, Fredrik (2004) *Finrum eller uthus- En studie av deckarens situation på folkbiblioteket*. Umeå: Umeå Universitet, Sociologiska institutionen, Avdelning för biblioteks- och informationsvetenskap. (Magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap, 2004:242)

Broberg, Jan (1975) *Lilla deckarguiden*. Stockholm: Trevi

Bryman, Alan. (2002). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber

Boëthius, Ulf, (1995) "Populärlitteraturen- finns den?" Ingår i *Brott, kärlek, äventyr-
Texter om populärlitteratur*, Dag Hedman (red.)

Eriksson, Bengt (1995). *Deckarhyllan- Från Alfredsson till Margaret Yorke*. Lund: Bibliotekstjänst

Escarpit, Robert (1970). *Litteratursociologi*. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Grøn, Rasmus (2010). *“Oplevelsens rammer. Former og rationaler i den aktuelle formidling af Skønlitteratur for voksne på danske folkebibliotek”*. PhD avhandling från Department of Information Studies Royal School of Library and Information Science, Denmark

Hertel, Hans (1997). *Boken i mediesymbiosens tid*. Ingår i Furuland, Lars & Svedjedal, Johan (red.) *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Olaisen, Per (2007). *Kriminalnovellen i Sverige. Bidrag till en historik*. Lund: BTJ-förlag

Persson, Magnus. (2002). *Kampen mellan högt och lågt. Studier i den sena nittiohundratalets romanens förhållande till masskulturen och moderniteten*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion

Schager, Mats & Ternebrandt, Göran (1998). *Deckaren och den goda bokens agenter: En attitydhistorisk undersökning av deckarens ställning på folkbibliotek 1903-1998*. Borås: Högskolan i Borås, Bibliotekshögskolan/Biblioteks- och informationsvetenskap. (Magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap vid Bibliotekshögskolan/Biblioteks- och informationsvetenskap, 1998:67)

Smidt, Karner, Jofrid, (2002). *Mellom elite og publikum- litterar smak og litteraturformidling blant bibliotekarier i norske folkebibliotek*. Oslo: Unipub förlag. Universitet i Oslo: Det historisk-filosofiske fakultet. Aca Humaniora

Stjernberg, Pernilla (1998). *Kriminallitteratur på svenska folkbibliotek*. Uppsala: Uppsala Universitet, Inst. för kultur- och biblioteksstudier. Biblioteks- och informationsvetenskap.(Kandidatuppsats i Biblioteks- och informationsvetenskap vid Uppsala universitet, 1998:34)

Svedjedal, Johan (1997). Det litteratursociologiska perspektivet. Om en forskningstradition och dess grundantaganden. Ingår i Furuland, Lars & Svedjedal, Johan (red.) *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Todorov, Tzvetan (1995) "Kriminalromanens typologi" ingår i Dag Hedman (red.), *Brott, kärlek och äventyr: texter om populärlitteratur*. Lund: Studentlitteratur

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3.uppl. Lund: Studentlitteratur

Treanter, Ulla & Matz, Kerstin (2005). *Heliga mord. En läsebok om religion och brott*. Bromma: författarna och tidskriften Jury

Tveit Kristine Åse och Knut Oterholm, "Versier i bevegelse. Litteraturformidling, biblioteksprofesjonen og utdanning" i Dansk Biblioteksforskning årg 6 nr 1 2010

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Wendelius, Lars (1999) *Rationalitet och kaos. Nederlag i svensk kriminalfiktions efter 1965*. Hedemora: Gidlunds förlag

Örnkloo, Ulf (1996). *En Jurybok om de bästa deckarna 1971-1998*. Bromma: Jury

Elektroniska källor

Så hämnades Läckberg på GW. Gav en prenumeration på Min Häst:
<http://www.kristianstadsbladet.se/K2/article1037684> [Hämtat 2012-01-17]

Mina författarkollegor har en dålig kvinnoyn:
<http://www.expressen.se/debatt/1.795147/minaforfattarkollegor-har-en-dalig-kvinnosyn>
[Hämtat 2012-01-17]

Grälet om Camilla Läckberg: <http://www.expressen.se/noje/1.783620/gralet-om-lackberg> [Hämtat 2012-01-17]

Hånet mot deckardrottningen; <http://www.expressen.se/noje/1.782590/hanet-mot-deckardrottningen> [Hämtat 2012-01-17]

Bilagor

Intervjumanual

Attityder och erfarenheter

Vilka attityder har du som bibliotekarie till deckargenren? Hur har den förändrats genom åren? Kan du som bibliotekarie bestämma vilken status deckaren har på ditt bibliotek?

Kan du berätta om någon speciell situation som du har varit med om då deckargenrens status haft en avgörande roll, dvs. deckarens vara eller inte vara på biblioteket?

Vad är en bra deckare enligt dig?

Hur förhåller sig du, dig som bibliotekarie till alla namn som en deckare kan ha? Dvs. det kan bl.a. heta deckare, kriminalroman, detektivroman och kriminallitteratur? Anser du att deckare är samma sak som kriminallitteratur?

Anser du att det finns en övergripande term för hela deckargenren? Vad skulle det kunna vara för term?

Attityder och tillvägagångssätt

Vilken påverkan har bibliotekariens attityder till deckargenren då böckerna köps in på biblioteket? Vilka genrer väljs att köpas in? Kan du beskriva hur inköpet av deckargenren går till, om några speciella källor används, t.ex. Recensioner från tidningar? BTJ katalog? Egen erfarenhet av författaren? eller något annat?

Finns det speciella direktiv för vilka deckare som ska och fås köpa in?

Kan låntagaren själv komma med inköpsförslag? Vilken påverkan har det?

Tas det någon hänsyn till deckarförfattarens kön? Finns det en jämn fördelning på detta vid inköpet?

Förmedling

Hur placeras deckargenren på biblioteket? Finns det någon speciell deckarhylla eller står deckarna bland den vanliga skönlitteraturen? Är deckarna märkt på något speciellt sätt på bokryggen och hyllan?

Finns det några speciella riktlinjer för vad en deckare är då den klassificeras på biblioteket?

Vad gör du som bibliotekarie och biblioteket för att fånga deckarintresset hos låntagaren? T.ex. finns det utställning om deckare? Skyltas det i hyllorna med olika deckargenrer? eller görs det något annat?

Efterfrågan

Vilka deckargenrer är populärast hos låntagaren? Är det några speciella deckarförfattare som är mest populära och har stort utlån?

Går det att se några mönster i deckargenrens utlån och historia? Är t.ex. deckare av Maria Lang, Bo Balderson, Maj Sjöwall- Per Wahlöö, Agatha Christie och Jan Mårtenson lika populära och utlånade idag? Eller är det så att nya deckare av t.ex. Henning Mankell, Camilla Läckberg, Elizabeth George, Liza Marklund och Stieg Larsson har tagit överhanden?

Finns det nu idag några trender i deckargenren? Finns det skillnader i dagens deckarutlån mot deckarutlån bakåt i tiden?

Skiljer sig kvinnornas deckarutlån från männens? Går det att se vilka deckare som är populära hos kvinnor respektive män?

Påverkar deckarserier på tv och film, deckarens efterfrågan på biblioteket? Frågar låntagaren efter sådant som de har sett på tv och vill läsa mer av i bokform?

Deckarens subgenrer enligt Per Olaisen är följande:⁸⁹

- 1 **Pusseldeckare**, där intrigen är väsentliga, där ledtrådarna granskas och gåtan löses av en detektiv, proffs eller amatör, t.ex. Christies noveller om Hercule Poirot.
- 2 **Inverterad**, där man redan från början vet vem som har begått mordet och där historien handlar om hur antingen polisen arbetar för att ringa in brottslingen eller den skyldige långsamt gräver sin egen grav pga. rädsla och olika misstag, t.ex. i flera noveller av R. Austin Freeman och F. Willis Crofts.
- 3 **Polisberättelse**, med en eller flera poliser i huvudrollen och ofta en skildring av enformigt men logiskt utredningsarbete, t.ex. Ed McBains historier om 87:e distriktet.
- 4 **Shocker**, som "bygger helt på en överraskande, och ibland t.o.m. makaber upplösning och innehåller litet egentligt detektivarbete" (Wopenka i *Stora mordboken*), t.ex. I Roald Dahls berättelser.
- 5 **Verklighetsbaserad**, t.ex. i form av mer eller mindre fiktiva hågkomster ur polisens vardag.
- 6 **Hårdkokta**, med en problemlösare som är en desillusionerad, tuff och handlingskraftig samhällskritiker, och en intrig som inte alltid drivs framåt av sökandet efter försvunna mordvapen eller späckandet av alibin, t.ex. i noveller av Dashiell Hammett och Raymond Chandler.
- 7 **Spionberättelse**, som kan utspela sig under ett krig men inte måste göra det, och där vi får följa en eller flera människor som kuggar i ett (stor) politiskt maskineri, t.ex. i W.Somersets Maughams *Ashenden*.
- 8 **Thriller**, med starka effekter, spektakulära händelser och gärna vanliga människor som råkar illa ut, men där en eller flera av de inblandade tar på sig pålagd rollen som problemlösare, t.ex. i noveller av Frederick Forsyth.
- 9 **Psykologisk**, där det viktiga är vad som händer inuti de inblandade, som hos Georges Simenon, K.Arne Blom och Torsten Jonsson.
- 10 **Humoristisk**, med spirituella dialoger mellan de inblandade och rena farssituationer (men inte på bekostnad av allvaret i brottets beskaffenhet), t.ex. i novellerna i *Lagens långa näsa* av Hans Alfredson.
- 11 **Historisk deckare**, där brottet sker för länge sedan, i början av 1900-talet eller på 1300-talet har ingen betydelse, och den som utreder brottet gör det på sina egna villkor utan hjälp av dagens kriminalteknik, t.ex. i noveller av Ellis Peters. (ej översatta)
- 12 **Science fiction-** eller **Fantasydeckare**, där brottet sker i framtiden eller i en alternativ värld till vår egen, och den som utreder brottet gör det på sina egna villkor, men helst utan att ta hjälp av alltför avancerad och/eller orimlig kriminalteknik, t.ex. i noveller av Ahrvid Engholm, Erik Ivar Holola (flera berättelser i *CDM*) och Randall Garrett (ej översatt till svenska).
- 13 **Pastisch** eller en **Parodi** på en annan författares verk eller en genre, som de otaliga berättelser som skrivits med Sherlock Holmes i huvudrollen, av t.ex. Tage Ekelöf, O. Henry och även Sven Sörmark.

⁸⁹ Olaisen, Per 2007. *Kriminalnovellen i Sverige. Bidrag till en historik*. s.9f

Men observera att en deckare också kan vara en blandning av flera undergenrer-
polisrutinhistoria och pusseldeckare, fantasyberättelse och thriller, etc.